

AP HOGESCHOOL
ANTWERPEN

AP.BE

Hoe verschilt het leersteundecreet van het M- decreet in doelstellingen, inclusie, impact en werking in de praktijk?

Bachelorproef

Opleiding: Leerkracht secundair onderwijs

Academiejaar: 2025 - 2026

Dewi Pattyn, Kaat Van Roosendael en Jade Pattyn

Promotor: Ann Beine

Woord vooraf

Deze bachelorproef werd geschreven in het kader van de opleiding 'leerkracht secundair onderwijs' en behandelt het thema 'leersteundecreet' en hoe dit verschilt van het M-decreet in de praktijk.

Wij hebben dit onderwerp gekozen omdat we tijdens onze vorige stages tot de conclusie kwamen dat hulp en aanpassingen op maat van de leerling, echt wel nodig zijn om sommige leerlingen mee te krijgen in de les. Door een aantal kleine extraatjes te voorzien, zoals een tekst in een lager taalniveau voor een NT2-leerling of een kruiswoordraadsel met vakjargon voor leerlingen die sneller klaar zijn, kan je als leerkracht echt het verschil maken. Na dit op te merken is onze interesse voor dit onderwerp geleidelijk gegroeid.

Het uitwerken van deze bachelorproef was een leerrijk proces, met enorm veel 'vallen en opstaan'. Naarmate we ons werk vorderde, zowel op papier als in de praktijk, kregen we steeds meer inzichten die ons enorm hielpen om dit werk te vervolledigen.

Om hierop aan te sluiten willen wij graag iedereen bedanken die ons heeft geholpen om op dit punt te komen. Ten eerste willen we graag onze promotor, Ann Beine, in de watten leggen. Zij heeft ons namelijk enorm hard geholpen met haar wijze raad en door ons elke keer weer op het juiste pad te zetten, wanneer we zelf de weg kwijt waren. Ondanks het feit dat dit meermaals is gebeurd. Dankjewel hiervoor.

Vervolgens willen we ook onze drie co-evaluators: Evi Bastanie, Kathelijne Van Gampelaere en Nihad Tahri bedanken. Zij hebben ons namelijk ook enorm geholpen met dit project tot een succesvol einde te brengen.

Wij hopen dat deze bachelorproef een concrete en kleine bijdrage kan leveren in het reguliere secundair onderwijs.

Inleiding

Binnen het secundair onderwijs merk je als leerkracht dat er steeds meer leerlingen met speciale noden in je klas zitten. Dat komt doordat we door het nieuwe leersteundecreet minder snel leerlingen naar het buitengewoon onderwijs doorverwijzen.

Als er leerlingen met speciale noden in je klas zitten, moet je als leerkracht differentiëren op maat van de leerling. Dit is de meest evidente manier om er als leerkracht zeker van te zijn dat iedereen mee is. Stel je nu voor dat je dit voor meerdere leerlingen moet doen. Dit is enorm veel werk. Veel leerkrachten geven aan dat differentiatie belangrijk is, maar ervaren gelijktijdig moeilijkheden met het toepassen hiervan in de klaspraktijk.

Daarom trekken wij als groep uit op onderzoek. Met deze bachelorproef willen we namelijk te weten komen waar de verschillen liggen tussen het oude M-decreet en het nieuwe leersteundecreet in de doelstellingen en inclusie. Vervolgens doen we ook onderzoek naar de werking in de praktijk.

In deze bachelorproef wordt eerst het theoretische kader besproken. Hier kijken we naar alle aspecten van de twee decreten, gevolgd door een vergelijkende studie tussen beide. Tot slot doen we ook onderzoek in de praktijk, waar we eerst data verzamelen met behulp van enquêtes, lesgeven in de praktijk en interviews. Vervolgens ontwikkelde we met behulp van al deze resultaten een hulpmiddel voor leerkrachten om makkelijker te differentiëren in de klas.

Dit doen we door onder andere een website te ontwikkelen met informatie over leerproblemen, NT2-leerlingen, sterke leerlingen en een aantal beperkingen. Dit gaat gepaard met praktische klastips en per categorie, aangepaste lesideeën rond differentiatie in de klas. Op deze manier hopen we leerkrachten secundair verder te ondersteunen.

Inhoud

Woord vooraf.....	2
Inleiding.....	3
DEEL 1: LITERATUURSTUDIE.....	6
1 Literatuurstudie	6
1.1 Het M-Decreet	6
1.1.1 Wat is het M-Decreet?	6
1.1.2 Doelen van het M-decreet	7
1.1.2.1 Welke veranderingen heeft dit aan de scholen gebracht?.....	8
1.1.3 Wat is het leersteundecreet?	8
1.1.3.1 De doelen van het leersteundecreet.....	9
1.1.3.2 De leersteuncentra	9
1.1.3.3 Waarom is het leersteundecreet belangrijk in het onderwijs/de praktijk? ...	10
1.1.4 Vergelijkende studie	11
1.2 Zorgcontinuüm.....	12
1.2.1 Wat is het zorgcontinuüm?	12
1.2.2 Hoe kan het zorgcontinuüm worden toegepast in de scholen?	14
1.3 Van GON- en ION-begeleiding naar ondersteuning	16
1.4 Redicodis- maatregelen.....	17
1.4.1 Hoe worden de ReDiCoDis-maatregelen ingevoerd?	18
1.5 Wetten	19
1.5.1 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).....	19
1.5.2 Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH). 19	
1.5.3 Belgische grondwet	20
DEEL 2: PRAKTISCH GEDEELTE.....	21
2 Onderzoeksvraag.....	21
3 Proces van dataverzameling.....	22
3.1 Bevraging bij leerkrachten	22
3.2 Bevraging bij leerlingen	27
3.3 Interviews	30
3.4 Lessen in de praktijk.....	36
3.4.1 Beginsituatie	36
3.4.2 Voorbeeld paralleles/differentiatie.....	36
3.4.3 Observaties na deze lessen	37
3.4.4 Conclusie	38

4	Resultaten	39
4.1	Resultaten: enquête leerkrachten.....	39
4.2	Resultaten: interviews leerkrachten.....	39
4.3	Een mogelijke oplossing: 'Klastips.be'	40
5	Conclusie	41
6	Bijlage	42
6.1	Interviews rond het leersteundecreet	42
6.1.1	Maya Ledocte (tucht) → Woensdag 11 maart 2026	42
	Annick Goovaerts (leerkracht RK godsdienst) → Dinsdag 5 mei 2026.....	46
	Evi Bastanie (leerkracht PAV) → Dinsdag 12 mei 2026.....	47
6.2	Verslag: Differentiatie in de lespraktijk (4HS vs. 4ZW) door Evi Bastanie.....	49
6.2.1	Werkbundel parallellen: procenten	49
6.2.2	Werkblaadjes met en zonder differentiatie	63
6.2.3	Hulpfiches of stappenplannen	67
6.2.4	Onderzoeksposter en flyer	72
6.2.5	Website.....	73
7	Bronnen:.....	74
7.1	Afbeeldingen.....	74
7.2	Websites/boeken	74

DEEL 1: LITERATUURSTUDIE

1 Literatuurstudie

1.1 Het M-Decreet

1.1.1 Wat is het M-Decreet?

Aangezien er meer leerlingen naar het buitengewoon onderwijs worden doorverwezen omdat ze meer 'hulp' nodig hebben tijdens hun schoolloopbaan, worden de buitengewone scholen te klein. Dit is echter niet correct volgens artikel 24 van het VN-verdrag van de rechten van personen met een handicap. In dit verdrag staat dat mensen "*met een handicap recht hebben op volwaardige deelname aan de maatschappij en dus ook aan het onderwijs*". Vandaar dat men op 21 maart 2014 het M-decreet heeft goedgekeurd. 'M' staat dan ook voor: "maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften". Op 1 september 2015 is dit decreet ingevoerd in de scholen.

Het M-decreet zorgt er dus voor dat zoveel mogelijk leerlingen, ongeacht hun hulpbehoeften, gewoon onderwijs kunnen volgen en minder leerlingen naar het buitengewoon onderwijs worden verwezen. Het M-decreet zal leerlingen met type 1 (leerlingen met een licht verstandelijke beperking), type 8 (leerlingen met ernstige leerstoornissen) en type 3 (leerlingen met emotionele of gedragsstoornis maar zonder verstandelijke beperking) de mogelijkheid geven om les te volgen in het normaalonderwijs. Daarnaast is er sinds kort ook type 9 (leerlingen met autisme zonder verstandelijke beperking) aan toegevoegd.

Dankzij het M-decreet was inclusief onderwijs de eerste optie voor het leersteundecreet. Om het mogelijk te maken dat de leerlingen met hulpbehoeften gewoon onderwijs kunnen volgen, zal de school een zorgcontinuüm uitbouwen en samen zitten met het leerkrachtenteam en het CLB om na te gaan welke specifieke aanpassingen en onderwijsbehoeften de leerling nodig heeft om de lessen zo optimaal te kunnen meevolgen.

De leerling met specifieke onderwijsbehoeften heeft 2 opties als hij/zij beslist om in het regulier onderwijs les te volgen: de eerste optie is dat de leerling het gemeenschappelijk curriculum volgt, dit is enkel mogelijk als de leerling voldoet aan de toelatingsvoorwaarden van het gewoon onderwijs en een gemotiveerd verslag heeft. De tweede optie is dat de leerling een individueel aangepast traject krijgt en dus een individueel aangepast curriculum zal volgen, dit kan enkel als de leerling een verslag heeft dat toegang tot het buitengewoon onderwijs geeft.

1.1.2 Doelen van het M-decreet

Zoals al eerder aangehaald is het belangrijkste doel van het M-decreet dat zoveel mogelijk leerlingen onderwijs kunnen volgen in reguliere scholen en minder leerlingen in het buitengewoon onderwijs.

Om tot dit doel te komen vertrekt het M-decreet vanuit vijf krachtlijnen.

1. De eerste krachtlijn is: *eerst gewoon dan buitengewoon*. Deze krachtlijn is ook meteen het uitgangspunt van het M-decreet, bij deze krachtlijn moet het schoolteam zichzelf de vragen stellen: "Wat heeft deze leerling nodig om te leren?" Zo kan de school een zorgbeleid opbouwen en zoeken naar aanpassingen zodat de leerling les in het gewoon onderwijs kan volgen. Is dit niet mogelijk, kan de student naar het buitengewoon onderwijs verwezen worden.
2. De tweede krachtlijn gaat over *recht op redelijke aanpassingen*, zoals daarnet al is aangegeven moet de school op zoek gaan naar aanpassingen zodat de leerling les kan blijven volgen in het reguliere onderwijs. De school moet ook aantonen dat ze op zoek zijn gegaan naar deze aanpassingen. Een voorbeeld van deze aanpassingen kunnen bijvoorbeeld zijn: leessoftware, een geluiddempende koptelefoon, remediëring, langere tijd voor een toets, etc.
3. De derde krachtlijn is zoals eerder aangehaald *recht op inschrijven in een gewone school*. Volgens het M-decreet heeft elke leerling het recht om zich in een reguliere school in te schrijven. Dit betekent dat de school geen leerlingen mag weigeren die het gemeenschappelijk curriculum met aanpassingen aankan, dit geldt ook voor leerlingen met een IAC. Als de school de leerling weigert, moet de school een motivatie geven.
4. De vierde krachtlijn zorgt ervoor dat er minder leerlingen terechtkomen in het buitengewoon onderwijs en dat zijn *de nieuwe toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon onderwijs*. Vanaf 2014 kon een kind enkel naar het buitengewoon onderwijs met een gemotiveerd verslag van het CLB. Dit gebeurt nadat het CLB erop heeft toegezien dat alle mogelijke maatregelen werden geprobeerd om het kind in het reguliere onderwijs te behouden.
5. De vijfde krachtlijn gaat over *ondersteuning voor het gewoon onderwijs*. Door het nieuwe M-decreet zal er meer ondersteuning nodig zijn in het regulier onderwijs. In het M-decreet staat dat mensen, lestijden en expertise verschuiven als door het M-decreet het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs daalt. De bestaande ondersteuning, GON- en ION-begeleiding, blijft.

1.1.2.1 Welke veranderingen heeft dit aan de scholen gebracht?

Het M-decreet was in de praktijk bedoeld voor meer inclusie in het onderwijs. Op papier leek het M-decreet een goed idee, maar in de praktijk waren er niet voldoende middelen voor leerkrachten en scholen. De leerkrachten en scholen hadden ook niet genoeg tijd om de nodige extra ondersteuning te bieden. Als je leerlingen met extra noden opvangt, heb je een betere aanpak nodig, waardoor dus het M-decreet is uitgedraaid op een tegenvaller. Het is heel belangrijk dat je leerlingen met speciale zorg kunt aanvaren op een reguliere school, zo krijgen leerlingen toch de kans om te proeven zoals een normale leerling. De basis van het M-decreet was al een mooi begin, maar moeilijk voor in de praktijk.

Er zijn wel veel leerkrachten die bereid zijn om leerlingen te helpen met een beperking en op te nemen in hun klas, maar toch is de nodige ondersteuning vaak zoek. De ondersteuners doen wel hun werk in de klas, maar het aantal uren dat ze in klas mee de leerkracht ondersteunen is vaak te weinig.

Je ziet ook vaak verschillen in scholen, sommige scholen hebben een goed zorgbeleid en sommige minder. Een aantal scholen houden ook veel rekening met de noden van de leerlingen, bijvoorbeeld extra rustpauze of een speciale software, zo krijgen die leerlingen extra hulpmiddelen. De draagkracht van de leerlingen wordt ook vaak overschreden.

Ondanks dat het M-decreet duidelijk is uitgeschreven en er op sommige vlakken een verbetering zichtbaar was, was dit decreet toch niet altijd even bruikbaar en goed. Sommige leerkrachten vonden namelijk dat het M-decreet “onvoldoende duurzaam en werkbaar was.” Daarnaast zorgde het M-decreet voor een grotere werkdruk bij de leerkrachten. Mede door deze ‘negatieve punten’ heeft De Vlaamse Regering in 2019 beslist om een nieuw decreet op te stellen en in te voeren, beter bekend als het leersteundecreet.

1.1.3 Wat is het leersteundecreet?

Het leersteundecreet is een maatregel die werd goedgekeurd op 5 mei 2023 en is ingevoerd op 1 september 2023. Het leersteundecreet vervangt het voormalig M-decreet dat ervoor zorgde dat meer leerlingen naar het reguliere onderwijs konden en minder naar het buitengewoon onderwijs stroomden.

Dit decreet is er ook nog op gericht om meer leerlingen te laten instromen in het regulier onderwijs en minder in het buitengewoon onderwijs. Het voornaamste doel van het leersteundecreet is dus om inclusief onderwijs te versterken door leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften optimale ondersteuning te bieden, de kwaliteit van onderwijs te verhogen en de werkbaarheid voor leraren te garanderen.

Er is wel een verschil met het M-decreet, het leersteundecreet is namelijk niet enkel leerlinggericht maar het is ook leerkracht- en teamgericht. Doordat het leersteundecreet ook verder reikt dan de leerlingen, zijn niet enkel de leerkrachten dicht betrokken bij het decreet. Scholen werken namelijk ook samen met leersteuncentra.

1.1.3.1 De doelen van het leersteundecreet

Het leersteundecreet richt zich op de behoeften van leerlingen, leraren en schoolteams met 3 belangrijke doelen:

1. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften met een verslag de kans geven: om zich maximaal te ontwikkelen, hun leerwinst te versterken, hun zelfstandigheid te vergroten en volwaardig deel te nemen aan het regulier secundair onderwijs.
2. De vaardigheden van leraren en schoolteams versterken om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te begeleiden.
3. Een inclusieve klaspraktijk + schoolcultuur ontwikkelen.

Als we deze doelen vergelijken met die van het M-decreet zien we dat er bij het leersteundecreet meer wordt gefocust op duurzame onderneming in de klas en niet zo zeer op individuele begeleiding buiten de klas.

1.1.3.2 De leersteuncentra

Zoals reeds aangegeven, werken de scholen ook nauw samen met leersteuncentra om hun doelen te bereiken. Scholen kunnen afhankelijk van het soort verslag van de leerling verschillende soorten hulp vragen aan een leersteuncentra, deze hulp wordt meestal gevraagd vanaf fase 2 van het zorgcontinuüm. Scholen kunnen leersteun vragen voor leerlingen met 3 soorten verslagen:

1. **OV4 verslag** (verslag opleidingsvorm 4):
Dit is een document dat aangeeft dat een leerling in het regulier secundair onderwijs het gemeenschappelijk curriculum kan volgen, maar met intensieve leersteun en speciale aanpassingen. Het OV4-verslag biedt de mogelijkheid om les te volgen in het gemeenschappelijk curriculum binnen het regulier onderwijs, terwijl ook de overstap naar buitengewoon onderwijs (Opleidingsvorm 4) een optie blijft of de school de nodige aanpassingen kan bieden.
2. **Gemeenschappelijk curriculum** (GC- verslag):
Dit is een document van het CLB dat nodig is voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben in een gewone school. Het verslag motiveert dat de leerling leersteun nodig heeft om het gemeenschappelijk curriculum te volgen en geeft aan hoe deze ondersteuning eruitziet. Hierdoor kan een school met leersteun een beroep doen op externe ondersteuning en heeft de leerling een definitief inschrijvingsrecht.
3. **Individueel aangepast curriculum** (IAC-verslag):
IAC is een leerprogramma op maat voor leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum niet kunnen volgen, zelfs niet met extra aanpassingen. Het wordt opgesteld door de klassenraad, in overleg met ouders, de leerling, en het CLB. Leerlingen met een IAC-verslag hebben recht op ondersteuning en kunnen een IAC volgen in het regulier of buitengewoon onderwijs.

1.1.3.3 Waarom is het leersteundecreet belangrijk in het onderwijs/de praktijk?

In een dagelijkse leeromgeving komen leerkrachten steeds meer leerlingen tegen met verschillende, aangepaste noden. Hier komt het leersteundecreet, de nieuwe versie van het M-decreet, ingevoerd op 01/09/2023 zeer goed van pas.

Dit nieuwe decreet richt zich op een specifieke groep leerlingen in het reguliere onderwijs met een GC-verslag, een IAC-verslag of een OV4-verslag. Scholen met leerlingen die één van deze drie verslagen bezitten kunnen hiervoor namelijk om extra expertise vragen bij het leersteuncentrum.

Het doel van dit leersteundecreet is om al de eerder vermelde leerlingen, met behulp van extra leersteun een kans te geven. Op deze manier kunnen ze hun zelfstandigheid, ontwikkeling, en leerwinst doen groeien. Dit heeft als gevolg dat deze leerlingen volwaardig kunnen deelnemen aan het reguliere onderwijs.

Verder kan het decreet niet alleen de leerlingen ondersteunen, maar ook de leerkrachten en de schoolteams die deze leerlingen begeleiden in zijn/haar schooltraject.

Het decreet zorgt er namelijk voor dat de leerkrachten en de schoolteams ondersteuning, extra vaardigheden en expertise wordt aangeboden om de leerlingen met nood aan extra leersteun optimaal te begeleiden. Dit is namelijk waar leersteuncentra van pas komen.

“Leersteuncentra hebben verschillende soorten expertise, zoals onderwijskundige, handicap-specifieke, inclusie-, en coaching-expertise. Elk leersteuncentrum stelt daarom een team samen met een verschillende expertise. Zo bieden ze kwaliteitsvolle leersteun aan leerlingen, leraren en schoolteams.” (Leersteun Voor Leerlingen Met Specifieke Onderwijsbehoeften, n.d.)

Tot slot helpt het leersteundecreet ook nog met het creëren van een inclusieve schoolcultuur. De reguliere school steekt er namelijk extreem veel moeite in om, met behulp van het leersteundecreet zoveel mogelijk leerlingen te verwelkomen. Want, elk kind heeft recht op onderwijs.

Dus, waarom is het leersteundecreet nu juist belangrijk in het onderwijs/de praktijk? Scholen kunnen met behulp van het leersteundecreet betere ondersteuning aanbieden, op maat gemaakt voor elke leerling die een van de drie bovenstaande verslagen bezit. Verder helpt dit niet alleen de leerlingen te doen groeien, maar ook de leerkrachten en de schoolteams die deze leerlingen begeleiden in zijn/haar schooltraject.

1.1.4 Vergelijkende studie

M-decreet	Leersteundecreet
Ingevoerd op 01/09/2015 (Nws, 2022).	Ingevoerd op 01/09/2023 (Nws, 2022).
Scholen mogen leerlingen met een beperking niet meer weigeren (Nws, 2018).	Scholen kunnen aangeven wanneer de draagkracht bereikt is en opname niet langer haalbaar is (Nws, 2022).
CLB gaat in gesprek met ouders en gaat na welke ondersteuning het kind nodig heeft en welke stappen de school daarvoor moet zetten (Nws, 2018).	CLB blijft betrokken, maar werkt samen met leersteuncentra voor gerichte ondersteuning (Nws, 2022).
Het CLB bepaalt of een kind zich kan inschrijven in het buitengewoon onderwijs of met ondersteuning in het gewoon onderwijs terecht kan (Nws, 2018).	De beste plaats voor het kind wordt gezocht: gewoon of buitengewoon onderwijs, op basis van noden en haalbaarheid (Nws, 2022).
Pas als aanpassingen onredelijk zijn, wordt een andere school gezocht, al kunnen ouders dit nog aanvechten (Nws, 2018).	Meer duidelijkheid over grenzen van redelijke aanpassingen en minder juridisering (Nws, 2022).
Niet elk kind moet naar het regulier onderwijs, maar het CLB kan beslissen dat het buitengewoon onderwijs beter past, op basis van de zorg die het kind nodig heeft (Nws, 2018).	Evenwicht tussen inclusie en kwaliteit van het onderwijs voor alle leerlingen (Nws, 2022).
Het is belangrijk dat kinderen met een beperking naar het regulier onderwijs kunnen, omdat het hun recht is om volwaardig mee te doen in de samenleving, en omdat samen leren iedereen verrijkt en scholen inclusiever maakt (Nws, 2018).	Dit is bij het leersteundecreet hetzelfde gebleven.
Beperkte middelen en hoge planlast voor scholen en leerkrachten (Nws, 2022).	Extra middelen, vaste statuten voor ondersteuners en minder versnippering via leersteuncentra (Nws, 2022).
Ondersteuning via vele losse ondersteuningsnetwerken.	Oprichting van maximaal 47 leersteuncentra die expertise bundelen (Nws, 2022).
Weinig structurele ondersteuning voor leerkrachten.	Extra bijscholing voor leerkrachten en meer aandacht voor zorgnoden in lerarenopleidingen (Nws, 2022).
Focuste sterk op inclusie in het regulier onderwijs, maar gaf scholen en leerkrachten te weinig middelen en ondersteuning (Nws, 2022).	Zoekt realistischer naar de beste plek voor elk kind (regulier of buitengewoon onderwijs) en voorziet meer begeleiding, middelen en leersteuncentra voor scholen en leerkrachten (Nws, 2022).

1.2 Zorgcontinuüm

1.2.1 Wat is het zorgcontinuüm?

Wanneer en hoeveel de leerlingen hulp nodig hebben, wordt bepaald door het zorgcontinuüm. Het zorgcontinuüm is een schema dat beschrijft hoe zorg wordt toegepast op een school. Dankzij dit continuüm kan elke school gewoon onderwijs geven en ondersteunen bij leerlingen die dit nodig hebben om tot kwaliteitsvol onderwijs te komen, het zorgcontinuüm is dus een belangrijke factor voor het leersteundecreet.

Het zorgcontinuüm kan ingedeeld worden in verschillende fases, waarbij in elke fase meer wordt gericht op de leerling individueel.

De eerste fase van het zorgcontinuüm is **fase 0; brede basiszorg**:

Fase 0 van het zorgcontinuüm bevat de brede basiszorg. Deze fase zit automatisch ingepland in het beleid en de werking van de school, hier is het de bedoeling dat alle leerkrachten zorgen voor een krachtige leeromgeving voor alle leerlingen, zowel de leerlingen die moeite hebben met de leerstof als leerlingen die sneller klaar zouden zijn. De school probeert risicofactoren te verminderen zoals stress of faalangst en zorgt ervoor dat hun zelfvertrouwen en doorzettingsvermogen groeit.

Indien de brede basiszorg niet voldoende is voor de leerlingen wordt er overgegaan naar de volgende fase in het zorgcontinuüm, **fase 1: verhoogde zorg**.

De overgang naar fase 1 gebeurt door eerst op een leerlingenraad te bespreken welke noden en aanpassingen de leerling nodig heeft. Dit gebeurt in samenspraak met de leerkrachten, de ouders en leerlingen zelf. Het gesprek met de leerlingen gebeurt om de leerling actief te betrekken en de samenwerking tussen alle betrokkenen vlot te laten verlopen.

De verhoogde zorg wordt ook weer toegepast vanuit de leerkrachten zelf in samenspraak met het zorgteam van de school. Indien leerkrachten wensen om extra ondersteuning of inspiratie te krijgen, kunnen zij ook altijd terecht bij het CLB.

Deze verhoogde zorg kan worden gegeven aan de leerling door te remediëren of te differentiëren.

De volgende fase in het zorgcontinuüm is **fase 2: uitbreiding van zorg**.

In fase 2 worden pas externe factoren betrokken in de begeleiding van de leerlingen. Deze externe factoren worden betrokken in samenspraak met de ouders en/of de leerling, deze externe partner is vaak het CLB (Centrum voor leerlingenbegeleiding) of het leersteuncentrum. Het CLB zorgt als externe partner dat de inbreng van externe factoren of materialen uiterst afgestemd wordt op de onderwijsbehoeften van de leerling, maar ook op de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten en ouders. (*Brede Basiszorg – Prodia, z.d.*)

Tijdens fase 2 is de school nog steeds actief betrokken bij de ondersteuning van de leerling, maar gaat het CLB vooral (in samenwerking met de school) actief op zoek naar manieren om het leren voor de leerling aangenamer te maken. De maatregelen uit fase 1 worden nog steeds toegepast op de leerling terwijl de leerling in fase 2 zit.

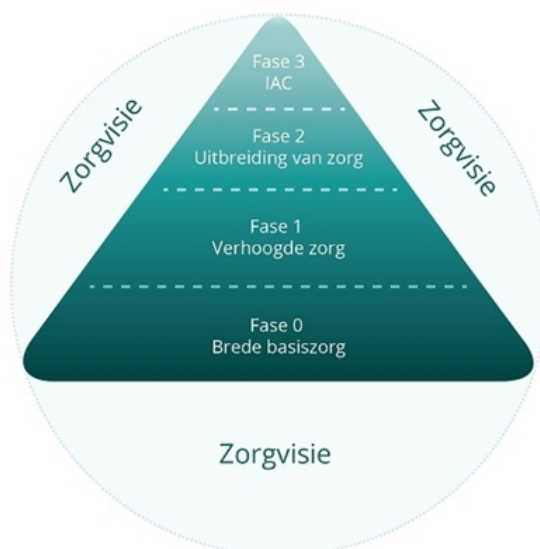
Doordat er in deze fase externe factoren betrokken worden, kunnen er verslagen worden opgesteld bij de leerling. Zo kan er een GC- verslag (zie 1.4.2) worden opgesteld, dit geeft de leerling toegang tot leersteun, dit zorgt ervoor dat de leerling nog steeds in het reguliere onderwijs met de nodige begeleiding het traject kan volgen. Het is de taak van de school om deze leersteun op te volgen, als blijkt dat het GC-verslag niet voldoende is voor de noden van de leerling kan er door het CLB een IAC of OV4-verslag worden opgesteld, dan gaat de leerling naar de volgende fase van het zorgcontinuüm.

De laatste fase van het zorgcontinuüm is **fase 3: individueel aangepast curriculum (IAC) of OV-4**. De leerling komt in deze fase terecht wanneer de ondersteuning van een GC-verslag niet voldoende is. Indien dit het geval is, wordt er door het CLB een IAC of OV4-verslag opgemaakt, dit is een gemotiveerd verslag voor ondersteuning bij leerlingen met ernstige specifieke onderwijsbehoeften.

Deze fase is de laatste mogelijkheid om de leerling in het regulier onderwijs te behouden. Doordat een IAC-verslag is opgemaakt, kan het zijn dat de leerling van school moet veranderen, aangezien niet elke school tegemoet kan komen aan de noden van een IAC-verslag.

Dankzij de beide verslagen kunnen de leerlingen niet enkel terecht in het regulier onderwijs, maar ook in het buitengewoon onderwijs. Tijdens deze fase wordt er ook handelingsplanmatig gewerkt, hierdoor wordt het traject van de leerling intensief opgevolgd en bijgestuurd. In het regulier onderwijs kunnen deze leerlingen rekenen op intensieve zorg van leersteun en het CLB, terwijl de leerlingen in het buitengewoon onderwijs met deze verslagen kunnen rekenen op zorg binnen een ander continuüm.

Uit de bovenstaande tekst is het duidelijk, dat er verschillende betrokken partijen zijn binnen het zorgcontinuüm. Het is belangrijk dat de samenwerking tussen deze partijen vlot verloopt om de leerling de optimale steun te bieden die die verdient. De leerling blijft telkens de ondersteuning krijgen van de vorige fase, maar bij elke fase komt er extra ondersteuning bij.

(Figuur 1. Het zorgcontinuüm)

1.2.2 Hoe kan het zorgcontinuüm worden toegepast in de scholen?

Er zijn verschillende mogelijkheden om het zorgcontinuüm toe te passen in het regulier onderwijs. Hieronder zullen per fase en per categorie een aantal voorbeelden worden gegeven. (De Resonant, z.d.)

Categorie	Brede basiszorg (fase 0)	Verhoogde zorg (fase 1)	Uitbreiding zorg (fase 2)
Onderwijsleerproblemen	Woordenlijsten, lesdoelen, duidelijke instructie, digitale werkvormen, educatieve apps, variatie, spreek- en schrijftijd, entry/exit-tickets, CLS, lesmateriaal aanpassen, tempo aanpassen, gerichte feedback, online platforms, motiveren, remediëren, routine, structuur.	KVO (Katholiek Vlaams Onderwijs), REDICODIS-fiches, teamoverleg, vakinhoudelijke ondersteuning, motivatie en zelfvertrouwen, differentiëren, mentale en emotionele begeleiding, observaties, opvolging, doelen opstellen en bijsturen, preventieve acties, workshops, trainingen, samenwerking team-oudersexternen.	Sociale kaart, LLB, externe partners, doorverwijzing, netwerk kennis, specialistische ondersteuning.
Evaluatie	Transparantie, evenwichtige evaluatie, SAM-schalen, extra tijd, mondeling toelichten, voorbeeldmateriaal, stapsgewijze opbouw, opdrachten aanpassen, hulpmiddelen, prikkelvrije omgeving, constructieve feedback, herkansing, aanmoedigen, motiveren, stressmanagement, oudercommunicatie	Mondeling toelichten, teamoverleg, evaluatie voorbereiding, ondersteuning bij evaluaties, opvolging resultaten, differentiatie op maat, taal- en concentratieproblemen, lage zelfredzaamheid, faalangstbegeleiding, motivatieproblemen, samenwerking team-oudersexternen, plan van aanpak, preventieve acties, workshops, trainingen	Netwerkoeverleg, ronde tafel, casusbespreking, multidisciplinair overleg, gedeelde aanpak, afstemming betrokkenen.
Houden aan de regels	Feedbackmomenten, gerichte feedback, LVS, Vierladenmodel, structuur, heldere verwachtingen, overgangsmomenten begeleiden, reflectie, positieve regels, consequent handelen, inspraak en draagvlak, leerlingen kennen, prikkelvrije omgeving, duidelijke communicatie, time-outs, routines afstemmen, signaleren en communiceren	Volgkaart, gedragscontract, begeleidingsplan, Vierladenmodel, gedragsaanpak, oudergesprekken.	/

Taalsteun	Woordenlijsten vak- en schooltaal, spreek- en schrijfkaders, taalscreening, herhalen en toepassen, eenvoudige taal, visuele ondersteuning, gesproken en geschreven taal combineren, teksten aanpassen en vooraf geven (pre-teaching), lees- en leerstrategieën, interactief lezen, mondelinge interactie, (peer)feedback, moedertaal integreren, tempo aanpassen, afstemming met taalleerkracht.	Hulpmiddelen, voorleessoftware, woordenboeken, vertaaltools, digitale ondersteuning, tolken (voor doven of slechthorende)	Flexibel traject
Leren en studeren	Leerlijn leren leren, leerstrategieën, leren samenvatten, begeleiding, plannen en organiseren, stille werkruimte, leerstofoverzicht, online leerondersteuning, remediëren, differentiëren, extra tijd, duidelijke instructie, bijwerklessen op maat, screenings wiskunde en Nederlands, leerlijn zelfstandigheid, remediëringstrajecten, hulpmiddelen en digitale tools, gevarieerde werkvormen, constructieve feedback, zelfreflectie stimuleren, metacognitie bevorderen, uitdaging bieden, heldere doelen, succeservaringen delen, levenslang leren, ouders betrekken, faalangst aanpakken, concentratieproblemen signaleren, fouten leren waarderen, educatieve apps inzetten.	Zorgfiches 2.0	Flexibel traject

1.3 Van GON- en ION-begeleiding naar ondersteuning

Zoals al reeds vermeld, werken scholen sinds het leersteundecreet nauw samen met het leersteuncentrum en zijn er ook leerondersteuners aanwezig op school. Dit was niet altijd zo, ook niet bij het M-decreet.

Om leerlingen met deze onderwijsbehoeften meer te helpen in het regulier onderwijs heeft de overheid in 2003 ION en GON ingevoerd, ION staat voor *inclusief onderwijs*. Hierdoor kunnen leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, dit waren vooral kinderen met een type 2-attest, deelnemen aan het gewoon onderwijs. De ondersteuning die de leerlingen hiervoor nodig hadden, werd gegeven door de GON-begeleider.

GON staat voor *geïntegreerd onderwijs*. Een GON-begeleiding is een leerkracht die ervaring heeft in het buitengewoon onderwijs en naar het regulier onderwijs komt om hier hulp te bieden met zijn/haar kennis uit het werkveld aan leerlingen die ondersteuning nodig hebben.

Als we het proces voor aanvraag van een GON-begeleiding vergelijken met vandaag zie je dat het heel gelijklopend is. Voordat een leerling namelijk GON-begeleid kreeg werd er eerst een intakegesprek gedaan met de ouders en de school. Daarnaast werd er ook soms een onderzoek uitgevoerd om de onderwijsnoden van het kind in kaart te brengen en eventueel door te verwijzen. Daarnaast neemt ook het CLB hier een coördinerende rol op zich tijdens de opstart van het traject, dit zien we ook terug in het zorgcontinuüm en bij de beginfase van ondersteuning door het leersteuncentrum vandaag.

Het proces tot ION-begeleiding is vergelijkbaar met die van de GON-begeleiding, het enige duidelijk verschil is dat er naast het intakegesprek bij de ION-begeleiding altijd een diagnostisch onderzoek wordt uitgevoerd bij de leerling. Dit komt doordat leerlingen die ION-begeleiding nodig hebben vaak meer ondersteuning nodig hebben dan de GON-leerlingen. (KU Leuven et al., 2013)

Er waren ook een aantal bedenkingen, zo was de grootste dat het aantal uren ondersteuning te weinig werd afgestemd op de onderwijsbehoefte van de leerling en te veel op zijn/haar diagnose, daarnaast werden de uren van ondersteuning niet flexibel genoeg ingezet. Daarnaast vinden ze dat de ondersteuning vaak 'type gericht' is en niet eerder algemeen. (GRIP vzw, 2017)

Doordat de ondersteuning dus niet flexibel en gelijk genoeg was, werd er in 2017 overgeschakeld naar het '*ondersteuningsmodel*'. Met dit model wilde de overheid meer inclusief onderwijs waarmaken, de ervaring van leerkrachten buitengewoon onderwijs bleven nog wel steeds ingezet worden in het regulier onderwijs. Er werd minder aandacht gevestigd op het type van de leerling maar meer naar de noden van de leerling. Het ondersteuningsmodel werd gebruikt tijdens het M-decreet.

Sinds kort is het ondersteuningsmodel dus vervangen door het leersteundecreet. Als we de GON-leerlingen en ION-leerlingen nu zouden vergelijken bij het leersteundecreet, zouden we GON-leerlingen bij fase 1 (verhoogde zorg) in het zorgcontinuüm plaatsen en de ION-leerlingen bij fase 3 (het IAC).

1.4 Redicodis- maatregelen

ReDiCoDis-maatregelen zijn belangrijk wanneer het gaat over het ondersteunen van de onderwijsleerbehoeften van leerlingen. Deze maatregelen hebben ook een voorganger, namelijk de STICORDI-maatregelen, dit staat voor: stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren.

De term is geleidelijk aan door de jaren heen aangepast. ReDiCoDis staat voor: remediëren, differentiëren, compenseren en dispensereren. Het verschil is dus dat het stimuleren gedeelde hier niet meer in zit dit komt omdat van leerkrachten wordt verwacht om leerlingen altijd te stimuleren, dit is namelijk een onderdeel van fase 0 (brede basiszorg) uit het zorgcontinuüm.

De ReDiCoDis-maatregelen zijn opgesteld voor kwalitatief onderwijs, ze zorgen ervoor dat alle leerlingen goed kunnen leren, ook wie extra drempels ervaart. Ze helpen om die drempels kleiner te maken, de nadelen te beperken, en ervoor te zorgen dat elke leerling volwaardig kan meedoen in de klas. Deze maatregelen zijn er dus ook niet enkel voor leerlingen die meer onderwijsleerbehoeften nodig hebben, deze maatregelen kunnen voor elke leerling die (tijdelijk) moeilijkheden hebben gebruikt worden. Door deze maatregelen vergroten de slaagkansen voor de leerlingen ook meteen. Deze maatregelen zijn binnen het leersteundecreet dus ook zeker een meerwaarde en sluiten ook weer terug aan bij het VN-verdrag voor personen met een handicap.

Hieronder wordt elk onderdeel kort toegelicht, met eventuele voorbeelden die u zelf zou kunnen toepassen in de klas.

Remediëren:

Remediëren is de eerste stap bij de ReDiCoDis-maatregelen. Als je gaat remediëren krijgen je leerlingen uitgebreidere of moeilijkere instructies, je zal je didactiek die je voorzien hebt voor de hele klas aanpassen. Het kan ook zijn dat leerlingen zelf manieren vinden om leerstof te begrijpen zodat ze dit later zelfstandig kunnen toepassen.

Enkele voorbeelden kunnen zijn: een mindmap maken met de leerling, verlengde instructies geven voor leerlingen die hier nood aan hebben, strategieën aanleren hoe leerlingen bepaalde woorden moeten schrijven,...

Differentiëren:

De volgende stap bij deze maatregel is differentiëren. Bij differentiatie zal de les aangepast worden zodat zoveel mogelijk leerlingen met verschillende noden de les kunnen volgen en niet snel zullen afhaken wanneer ze iets niet begrijpen of net het snel begrijpen. Er kan op verschillende manieren gedifferentieerd worden dit kan op: oefeningen, instructie, tijd, leerstof,...

Een aantal voorbeelden van differentiatie kan zijn: extra tijd geven voor leerlingen die moeilijkheden hebben met bijvoorbeeld wiskunde, een eenvoudigere en moeilijkere versie van een opdracht voorzien,...

Compenseren:

Als het remediëren en differentiëren nog niet werkt, gaan we over naar het compenseren. Bij het compenseren worden er hulpmiddelen aangereikt aan de leerlingen om de leerstof makkelijker te beheersen. Dit kan in samenspraak met de leerling wanneer hij/zij aangeeft als er iets moeilijker verloopt. Het compenseren vermindert ook de kans op faalangst en biedt de kans aan de leerling om actief mee te blijven doen.

Enkele voorbeelden van compenseren kunnen zijn: een hulpfiche, een rekenmachine mogen gebruiken, een schrijfkader, een leerling met leesproblemen mag gebruikmaken van leessoftware,...

Dispenseren:

De laatste maatregel is dispenseren, bij deze maatregel wordt de leerling vrijgesteld van bepaalde onderdelen of leerstofinhouden. Deze onderdelen worden wel vervangen door gelijkwaardige doelstellingen zodat het diploma niet in gevaar komt.

Voorbeelden van dispenseren zijn: geen oefeningen laten maken over de stelling van Pythagoras, een tekst op voorhand meegeven om te lezen om zaken op te zoeken,...

Aangezien compenseren en dispenseren ingrijpende maatregelen zijn en gevolgen hebben voor de evaluatie, moeten ze met de nodige aanpassingen toegepast worden. Het is dus belangrijk om meteen vast te leggen op welke manier de leerling geëvalueerd zal worden om te beoordelen of hij dezelfde of evenwaardige doelstellingen behaalt.

1.4.1 Hoe worden de ReDiCoDis-maatregelen ingevoerd?

Bij de start van het gebruik van de maatregelen wordt er altijd eerst gekeken naar de noden van de leerlingen. Hierna wordt er een overleg gehouden met de leerkrachten, ouders en leerling die bepalen welke maatregelen de leerling nodig heeft. Er wordt altijd begonnen met de minst impactvolle maatregel namelijk; remediëren en dispenseren. Als het blijkt dat deze maatregelen onvoldoende werken, worden de volgende maatregelen ingeschakeld. Het is belangrijk dat het traject wordt opgevolgd en wordt geëvalueerd op vaste momenten, zo kan er worden bepaald welke maatregelen werken en welke niet.

Als je de vooruitgang wil meten is het belangrijk dat het resultaat ook zichtbaar en doelgericht is, daarom worden de ReDiCoDis-maatregelen via de SMARTI-methode ingevoerd. SMARTI staat voor: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden en inspirerend.

Specifiek: dit houdt in dat de maatregelen worden opgesteld voor aparte leerlingen waarin wordt rekening gehouden met hun ondersteuningsnoden.

Meetbaar: het is belangrijk dat de maatregelen zichtbaar en meetbaar zijn zodat het resultaat duidelijk gemeten kan worden en waar nodig ook aangepast.

Acceptabel: zorg ervoor dat elke betrokken partij akkoord is met de gekozen maatregel, zo werkt de maatregel dan ook het best. Zorg ervoor dat je de ouders, leerling en leerkracht duidelijk betreft.

Realistisch: de maatregelen moeten haalbaar zijn in een bepaalde situatie, zowel in een korte als lange tijd.

Tijdsgebonden: plan op voorhand goed in wanneer de maatregelen worden toegepast en geëvalueerd.

Inspirerend: probeer ervoor te zorgen dat de maatregelen ook de betrokkenheid van andere leerlingen kunnen verhogen.

(pedaGOgische begeleidingsdienst et al., 2013)

1.5 Wetten

Het leersteundecreet is een opvolger van het M-decreet zoals reeds aangegeven, beide decreten zijn niet zomaar ontstaan, ze zijn wettelijk bepaald. Er bestaan verschillende regels die zijn vastgelegd in verschillende verdragen waaruit blijkt dat elke leerling recht heeft op onderwijs naar zijn/haar maat, waardoor het M-decreet en later het leersteundecreet zijn ontstaan.

1.5.1 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Elk kind in België heeft rechten, ook jongeren in het secundair onderwijs. In het (IVRK) komt dit ook terug in een aantal artikels, namelijk de volgende artikels.

Artikel 28: *“De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op onderwijs, en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, verbinden zij zich er met name toe.”* Dit geldt voor elk kind ongeacht hun moeilijkheden. (Verenigde Naties, 1989)

Daarnaast staat er ook in het IVRK duidelijk een artikel dat betrekking heeft op kinderen met specifieke noden, namelijk artikel 23: *“... Deze bijstand dient erop gericht te zijn te waarborgen dat het gehandicapte kind daadwerkelijk toegang heeft tot onderwijs, opleiding, voorzieningen voor gezondheidszorg en revalidatie, voorbereiding voor een beroep, en recreatiemogelijkheden, op een wijze die ertoe bijdraagt dat het kind een zo volledig mogelijke integratie in de maatschappij en persoonlijke ontwikkeling bereikt, met inbegrip van zijn of haar culturele en intellectuele ontwikkeling.”* (Verenigde Naties, 1989)

Uit het IVRK kan er dus al besloten worden dat elke leerling recht heeft op redelijke aanpassingen. Jongeren die echt zware onderwijsbehoeften nodig hebben kunnen ook vallen onder het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

1.5.2 Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH)

Het VRPH is een verdrag waarin alle rechten staan genoteerd waar een persoon met een handicap recht op heeft, hoe groot of klein de beperking ook is. In dit verdrag wordt er nog dieper ingezoomd op het recht op onderwijs. Dit wordt namelijk allemaal beschreven in artikel 24 in het verdrag: *“De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op onderwijs. Teneinde dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke*

kansen te verwezenlijken, waarborgen Staten die Partij zijn een inclusief onderwijssysteem op alle niveaus en voorzieningen voor een leven lang leren” (Verenigde Naties, n.d.)

Artikel 24 bestaat uit meerdere onderverdelingen waarin staat beschreven op wat leerlingen met een beperking recht op hebben op het onderwijs, waaronder het volgende: *“Redelijke aanpassingen worden verschaft naar gelang de behoefte van de persoon in kwestie.”* en *“Personen met een handicap, binnen het algemene onderwijssysteem, de ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben om effectieve deelname aan het onderwijs te vergemakkelijken.”* (Verenigde Naties, n.d.)

Uit deze subcategorieën van artikel 24, is het heel duidelijk waarom het leersteundecreet bestaat, maar het zorgcontinuüm is hier ook duidelijk in te herkennen.

De eerste fase waarin scholen proberen waar te maken dat alle leerlingen in het algemene onderwijssysteem kunnen blijven is de brede basiszorg waar ze naar alle leerlingen toe werken zoals eerder aangegeven.

Daarnaast staat er ook in de wet dat er “redelijke aanpassingen verschaft moeten worden naargelang de behoefte van de persoon” dit gebeurt in het zorgcontinuüm in de tweede fase; de verhoogde zorg.

De derde fase van het zorgcontinuüm sluit aan bij de ondersteuning waarop de jongeren met een handicap recht op hebben. In deze fase zullen dan ook de externe worden ingeschakeld.

Tot slot is het belangrijkste recht dat de leerlingen met een handicap hebben, dat ze recht hebben om binnen het algemeen onderwijssysteem te blijven, maar hun deelname te vergemakkelijken. Dit gebeurt in de laatste fase van het zorgcontinuüm: het IAC.

Om dit kort samen te vatten vormt het zorgcontinuüm de Vlaamse concretisering van Artikel 24 van het VRPH. Dat artikel zegt dat elke leerling recht heeft op inclusief onderwijs, redelijke aanpassingen en de juiste ondersteuning. Het zorgcontinuüm zet die ideeën om in vier duidelijke stappen van zorg, zodat scholen dit in de praktijk kunnen toepassen. Op die manier wordt het internationale recht rechtstreeks zichtbaar in de dagelijkse onderwijspraktijk.

1.5.3 Belgische grondwet

Deze artikels staan niet enkel in het IVRK en het VRPH, maar ook in de Belgische grondwet, onder artikel 22, dit artikel is niet specifiek gericht op onderwijs, maar dit valt er wel onder: *“Iedere persoon met een handicap heeft recht op volledige inclusie in de samenleving, met inbegrip van het recht op redelijke aanpassingen.” (DE BELGISCHE GRONDWET, n.d.)*

Het is dus belangrijk dat deze aanpassingen in heel België worden toegepast, zodat iedereen kan deelnemen aan de samenleving.

DEEL 2: PRAKTISCH GEDEELTE

2 Onderzoeksvraag

Uit de literatuurstudie bleek dat elk kind al zeker recht heeft op regulier onderwijs en redelijke aanpassingen, indien nodig. Dit staat in het VN-verdrag van de rechten van personen met een handicap. Vandaar dat het M-decreet is ingevoerd op 1 september 2014 met als reden dat leerlingen die meer 'hulp' nodig hebben, te snel naar het buitengewoon onderwijs worden gestuurd.

Het M-decreet zorgde ervoor dat er meer leerlingen, ongeacht hun hulpbehoeften, gewoon onderwijs konden volgen en minder leerlingen naar het buitengewoon onderwijs werden verwezen. De werking van het M-decreet hielp al aardig om meer leerlingen onderwijs te laten volgen in het regulier onderwijs. Toch vervulde het M-decreet nog niet alle wensen en mogelijkheden die nodig zouden zijn om leerlingen maar ook leerkrachten te ondersteunen in dit proces in het regulier onderwijs, vandaar dat het M-decreet is veranderd naar het leersteundecreet op 1 september 2023.

Dit nieuwe decreet zou vernieuwingen bevatten en ook meer ondersteuning aan de leerkrachten bieden om leerlingen met onderwijsleerbehoefte voldoende te kunnen begeleiden.

Op basis van deze vaststellingen wilden wij onderzoeken hoe leerkrachten onder het leersteundecreet concreet ondersteund worden bij het toepassen van differentiatie in de klaspraktijk. Verder willen we ook de stemmen van de leerkrachten die dagelijks in de praktijk staan laten horen. Hoe leerlingen differentiatie of ondersteuning in de klas beleven, gepaard met de stemmen van de leerkrachten gaan wij op onderzoek uit.

Dit doen we met behulp van onze hoofdonderzoeksvraag: **“Hoe verschilt het leersteundecreet van het M-decreet in doelstellingen, inclusie, impact en werking in de praktijk?”**

Hoe pakken wij dit aan?

Eerst beginnen we met het verzamelen van data, zowel bij leerlingen als bij leerkrachten. Op deze manier kunnen beide kanten van het verhaal gehoord worden.

Vervolgens hebben we een oplossing proberen te creëren door een website te ontwikkelen rond differentiatie in de klas. Op deze website kunnen startende leerkrachten of leerkrachten secundair die nood hebben aan extra inspiratie verschillende vormen van differentiatie terugvinden, gepaard met tips voor de leerkracht bij negen verschillende leerstoornissen. Om deze website te optimaliseren, verzamelden we feedback van de leerkrachten via een online feedbackformulier.

3 Proces van dataverzameling

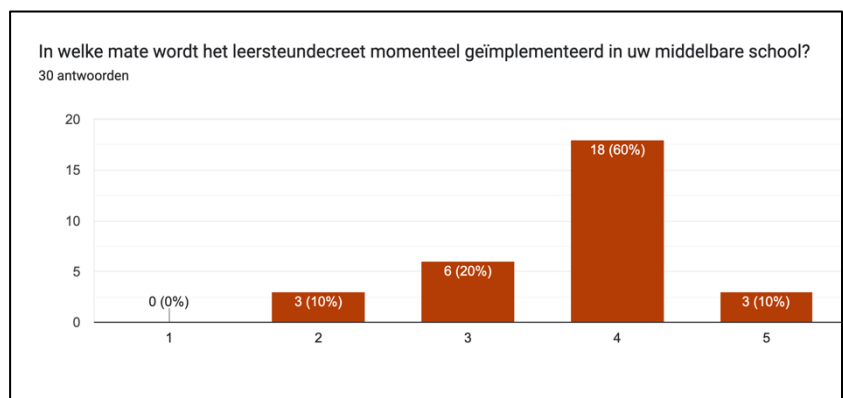
3.1 Bevraging bij leerkrachten

Voor deze bachelorproef hebben wij een enquête gedaan bij leerkrachten uit scholen die in het secundair onderwijs werken. In deze enquête hebben we 5 schaalvragen gesteld (0 = voldoet absoluut niet aan de verwachtingen – 5 = verloopt perfect op school), 7 open vragen en 7 gesloten vragen. Deze vragen gingen over de werking van het leersteundecreet vandaag in de praktijk en hoe de leerkrachten het verschil met het M-decreet merken.

Er hebben in totaal 30 mensen geantwoord. De leerkrachten die hebben geantwoord, werken het grootste deel in het stedelijk onderwijs en het gemeenschapsonderwijs, dit is normaal aangezien onze hogeschool voornamelijk werkt met het stedelijk onderwijs, zoals onze werkplekscholen. Wij hebben respondenten gezocht door middel van fysiek contact (leerkrachten op onze werkplekken aangesproken), via sociale media (in facebook groepen voor leerkrachten gezet) en via mail. In dit onderdeel zullen wij kort vertellen hoe de leerkrachten de verandering van het M-decreet naar het leersteundecreet ervaren en wat zij op dit moment missen. Hierop hebben wij ook deels ons praktijkgedeelte op gebaseerd.

De eerste vraag uit onze enquête is **in welke mate het leersteundecreet momenteel wordt geïmplementeerd** in de

scholen. Bij deze vraag was er een duidelijk antwoord, in de meeste scholen wordt dit heel goed geïmplementeerd, 60% van onze respondenten geeft aan dat het goed verloopt, ze gaven nummer 4 aan bij deze schaalvraag. Bij 20% verloopt het oke, zij gaven nummer 3 aan bij deze vraag. Bij de overige 20% verloopt dit perfect of niet goed.

Daarnaast vroegen we ook **hoe leerkrachten zich ondersteund voelen** bij het uitvoeren van het leersteundecreet. 32,2% geeft aan dat ze zich heel goed tot perfect ondersteund voelen, het grootste deel van de respondenten (35,7%) voelt zich deels ondersteund.

De derde vraag was **hoe het leersteundecreet bijdraagt aan inclusiever onderwijs**.

De meerderheid van de leerkrachten geeft nummer 3 (37,9%) - 4 (37,9%) aan, zij vinden dus dat het leersteundecreet wel iets bijdraagt aan inclusiever onderwijs.

Uit de enquête blijkt ook dat **ouders** zich redelijk **betrokken** voelen bij de **opmaak en uitvoering van de ondersteuningsplannen**, 44,4% geeft aan dat ze zich heel goed tot perfect betrokken voelen. De overige 55,6% voelt zich voldoende tot niet echt betrokken.

Wat opvalt is dat er **duidelijk aanpassingen zijn gebeurd bij de overstap van het M-decreet naar het leersteundecreet** 82,7% van de respondenten geeft aan dat er aanpassingen zijn gebeurd.

We hebben ook gevraagd welke aanpassingen er duidelijk kenbaar zijn bij de overstap van het decreet, dit zijn een aantal antwoorden:

- “Op veel scholen zijn er nu ankers van het leersteuncentrum aanwezig die gemakkelijk te benaderen zijn voor vragen en ook bij sommige lessen of uitstappen komen ondersteunen.
- Er zijn meer trajecten mogelijk voor bepaalde leerlingen aangezien er in scholen meer ondersteuning beschikbaar is.
- Leerkrachten krijgen ook meer ondersteuning van de leerlingbegeleiding of het leersteuncentrum.
- Er zijn ook meer overlegmomenten tussen leerkrachten, ondersteuners, leerlingbegeleiders,...
- De basiszorg wordt uitgebreider op scholen toegepast zoals: meer tijd, aangepaste opdrachten, visuele ondersteuning,...”
- Een aantal leerkrachten konden ook niet op deze vraag antwoorden aangezien zij nog maar recent in het onderwijs staan.

Er komen ook een aantal uitdagingen kijken bij de overstap van het decreet, bij de samenwerking kunnen er wat moeilijkheden optreden. Wij hebben nagevraagd bij onze respondenten welke moeilijkheden zij ervaren.

- “Er zijn te **weinig uren voor ondersteuners** en te veel werk bij het CLB. In de klas zijn er heel **veel leerlingen die vaak heel uiteenlopende ondersteuning nodig** hebben en dit kan niet altijd voorzien worden, wat lesgeven uitdagend maakt
- De samenwerking loopt vlot met het leersteuncentrum omdat zij heel erg toegankelijk zijn en vaak zitten in de leraarskamer. Het **CLB is vaak onzichtbaar op school**.
- Er wordt ook veel aangegeven dat er een te grote vraag is bij het CLB, maar dat de vraag bij de leersteuncentra wel lukt.
- Respondenten geven ook aan dat ze soms het verschil niet zien tussen de betrokkenen en dat ze **pas ondersteuning** krijgen **wanneer het fout** loopt.
- Er liggen ook wat uitdagingen bij **communicatie, duidelijkheid** over de **taakverdeling** en verwachtingen.
- Sommige geven ook aan dat er een **tijdsnood** is, daardoor is het ook vaak moeilijk om veel samen te komen met de betrokken partijen.
- Er wordt ook een **trage opstart van leersteun** ervaren, daarnaast vinden ze ook dat er veel bijkomende taken zijn voor de school in plaats van het leersteuncentrum. Deze respondent ervaart dus “geen meerwaarde” aan het leersteuncentrum en mist hun expertise.”

Uit de uitdagingen blijkt ook dat er soms een duidelijke communicatie mist tussen de betrokken partijen, wij vroegen aan onze respondenten hoe de communicatie tussen leersteun, school en ouders verbeterd kan worden om de doelen van het leersteundecreet beter te realiseren. De antwoorden die we tonen gelden zeker niet voor alle scholen, maar zijn de meest voorkomende antwoorden. De volgende antwoorden kwamen aanbod:

- **“Heldere verwachtingen oplijsten** van alle partijen zodat ze allemaal naar hetzelfde doel kunnen werken, dit hangt samen met een **duidelijke communicatie naar ouders**, zodat zij weten welke hulp hun kind krijgt.
- **Meer overleg tijd** inplannen zodat er duidelijk gesproken kan worden.
- **Proactief en preventief handelen**, bijvoorbeeld: een leerling die ondersteuning nodig heeft, niet in een overvolle klas plaatsen met 1 leerkracht.
- **Elkaar meer op de hoogte brengen** van de verschillende stappen die zijn gezet. Een overzicht van taken/verwachtingen van verschillende partners in één document.
- Daarnaast is **open, respectvol, assertief en verbindend communiceren** ook een belangrijke factor.
- **Werken aan onderling vertrouwen**. Inzetten op integriteit en succesverhalen waarbij samenwerking centraal staat.
- **Sneller feedback geven** over wat wel en niet werkt in de klas.
- **Ouders meer betrekken** bij het opstellen en opvolgen van de ondersteuningsdoelen.”

De overstap van het M-decreet naar het leersteundecreet kan ook gevolgen hebben voor in de klaspraktijk. Onze respondenten gaven een aantal voorbeelden van wat er bij hen is veranderd in de klaspraktijk:

- “Leerondersteuners zijn af en toe aanwezig in de klas als extra paar handen en ogen om de leerlingen te ondersteunen, om te **co-teachen**.
- Er is **meer mogelijkheid voor differentiatie en het individueel ondersteunen** van leerlingen, dit vraagt wel meer kennis en energie.
- Het **niveau verlaagt en het tempo vertraagt** ook en **ontneemt de leerkansen** bij de andere.”

Als leerkracht heb je niet enkel de taak om les te geven, je hebt veel meer taken. Wij vroegen hoe het leersteundecreet de rol van leerkracht in het begeleiden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften verandert.

- “De leerkracht wordt meer 'opvoeder' en wordt verwacht veel flexibeler om te gaan met lesplannen, evaluaties, leerlingen in het algemeen.
- Als leerkracht ga je niet meer hoofdzakelijk lesgeven maar meer **coachen, begeleiden of ondersteunen**.
- Op de meeste scholen is de **klastitularis** altijd het **eerste aanspreekpunt**, ook bij leerlingen met leerhindernissen. De zorgcoaches zorgen voor communicatie tussen externen: CLB en leersteun.
- Leerkrachten **zetten meer in op differentiatie en redelijke aanpassingen** in de klas en **nauwer samenwerken met leersteun en het zorgteam** om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te begeleiden.”

Uit de vorige resultaten blijkt dat er duidelijk aanpassingen zijn gebeurd bij de overstap van het decreet, wij vroegen een aantal voorbeelden uit de praktijk of er degelijk iets is veranderd.

Het eerste praktijk verschil dat wij aangeven was: dat bij het **M-decreet scholen leerlingen met een beperking niet mogen weigeren**. Bij het **leersteundecreet** kunnen scholen dit wel doen door aan te geven wanneer de **draagkracht te groot** wordt.

Het is opvallend dat 50% vindt dat dit is veranderd en de andere 50% vindt van niet.

Het tweede praktijk verschil is dat bij het M-decreet het **CLB voornamelijk betrokken** wordt, maar dat bij het leersteundecreet het **leersteuncentrum** sneller wordt betrokken. Dit is duidelijk veranderd in de praktijk volgens 55,6% van de respondenten.

Bij het derde praktijkvoorbeeld is er ook duidelijk een verandering gebeurd, namelijk dat er nu eerder wordt **gezocht naar een school die past bij de noden van de leerling**, regulier of buitengewoon. Namelijk 64% van de leerkrachten geeft aan dat dit is veranderd.

Niet alles is in de praktijk veranderd, zo zou er nog steeds **geen andere school gezocht worden voor leerlingen waarbij redelijke aanpassingen niet helpen**, dit wordt door 53,8% aangegeven dat dit hetzelfde is gebleven.

Uit de bovenstaande antwoorden blijkt ook dat er niet altijd extra middelen of aanpassingen voor de leerkracht zelf zijn, dit blijkt ook nog eens uit deze bevraging, 66,7% geeft toe dat er **geen extra middelen, vaste statuten voor ondersteuners en minder versnippering via leersteuncentra** zijn.

volgens 61,5% van de respondenten niet veranderd.

Dit sluit ook meteen aan bij onze laatste vraag waarbij we vroegen of er een verandering is van weinig structurele ondersteuning voor leerkrachten naar **extra bijscholing voor leerkrachten en meer aandacht voor zorgnoden** in lerarenopleidingen. Dit is

Om onze enquête af te sluiten hebben we nog een afsluitende vraag, die we gaan gebruiken voor ons praktijkgedeelte. Wij hebben namelijk gevraagd welke noden leerkrachten hebben om het leersteundecreet efficiënt te kunnen toepassen in de klaspraktijk. Wij hebben ons gebaseerd op de antwoorden en zijn zo aan de slag gegaan met onze praktijk.

- “De **ondersteuners hebben meer uren nodig** om leerlingen meer te kunnen ondersteunen in de lessen zelf, daarnaast is het soms noodzakelijk om **permanent** een **ondersteuner** in de klas te zetten.
- Meer **inzetten op co-teaching** of ondersteuning tijdens de lessen.
- **Meer concrete hulpmiddelen**, die makkelijk ingezet kunnen worden in de klas.
- Nascholingen, meer info over de verschillende problematieken en duidelijke richtlijnen.
- Ze hebben nood aan **concrete tools**, geen abstracte theorie. Ze willen **voorbeelden** krijgen van gedifferentieerde lessen, voorbeelden van aangepaste evaluaties, eventueel kant-en-klare stappenplannen of sjablonen en/of lesideeën zou dit helpen.
- Ze hebben nood aan **kleinere klassen**.”

3.2 Bevraging bij leerlingen

Om een beter inzicht te krijgen in hoe de leerlingen differentiatie in de klas ervaren, hebben we ook voor hen een enquête opgesteld. Op deze manier kunnen we 'ondersteuning in de klas' vanuit verschillende perspectieven bekijken.

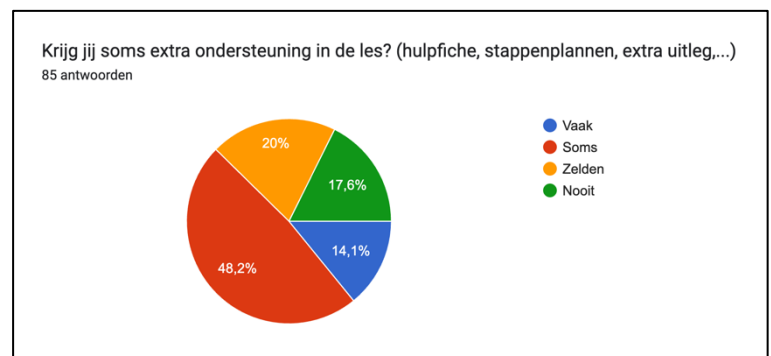
De vragenlijst bestond uit meerkeuzevragen gepaard met een aantal open vragen waarin de leerlingen extra uitleg konden geven over hun klascontext. Met behulp van deze enquête konden we ons verdiepen in 5 categorieën die we nodig hadden om een concrete conclusie te trekken, namelijk:

1. De mate van differentiatie in de klas
2. Het effect van differentiatie voor het begrijpen en leren van leerstof
3. Het tempo en verschil tussen de leerlingen in een dagdagelijkse klascontext
4. Het gebruik van hulpmiddelen
5. De conclusie die de leerlingen er zelf uit trekken

In totaal hebben er 85 leerlingen geantwoord uit 35 verschillende klassen. Deze leerlingen hebben we tijdens de les of via Smartschool gevraagd om deze enquête in te vullen. Met behulp van deze bevraging kunnen we nu het perspectief van de leerlingen onderzoeken.

Eerst zijn we gaan kijken of er wel degelijk wordt gedifferentieerd in de klassen van de respondenten. Hier kwamen we tot de conclusie dat 15 leerlingen van de 85 vermelden dat ze in hun klas geen extra ondersteuning krijgen.

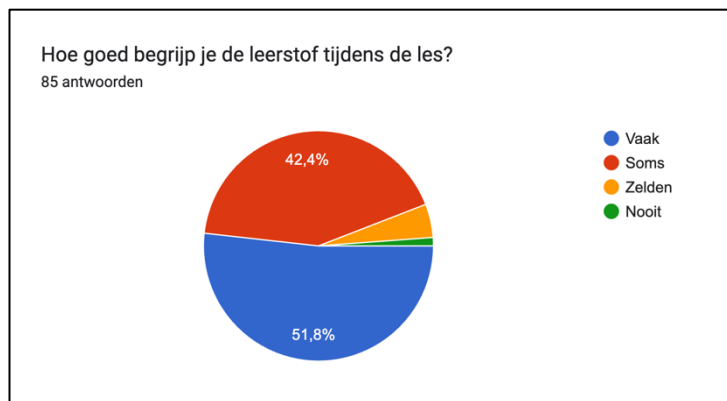
Bij 82,3% van de respondenten krijgen de leerlingen echter wel verschillende vormen van differentiatie in de klas, wat een grote meerderheid is.

Uit de resultaten bleek dat er ook verschillende vormen van differentiatie in deze klassen voorkomen. 50,6% van de leerlingen geeft aan dat er extra uitleg wordt gegeven aan de leerlingen die dit nodig hebben.

22,4% van de respondenten laten ons weten dat er ook oefeningen op verschillende niveaus voorzien worden. Zodat de leerlingen die hier nood aan hebben extra ondersteuning of meer uitdaging krijgen. Ook worden er bij 18,8% van de leerlingen nog extra oefeningen voorzien. Dit komt omdat 27,1% van de respondenten aangeven dat er in hun klas leerlingen zijn die meer tijd krijgen als dit nodig is.

Ook lieten de resultaten ons weten dat er bij 31 van de 85 leerlingen, ofwel bij 36,5% van de respondenten, er leerlingen in de klas zitten die werken met een computer in plaats van een klassieke werkbundel op papier.

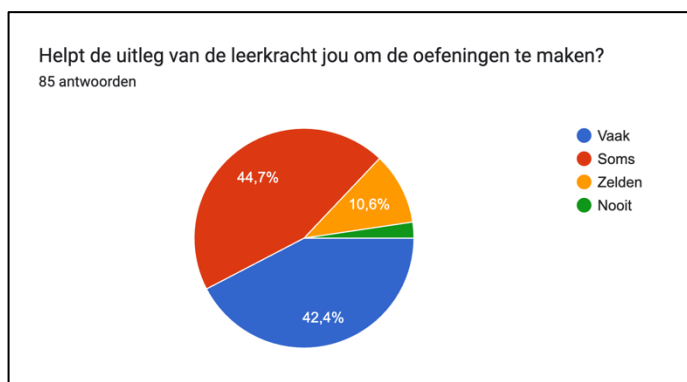
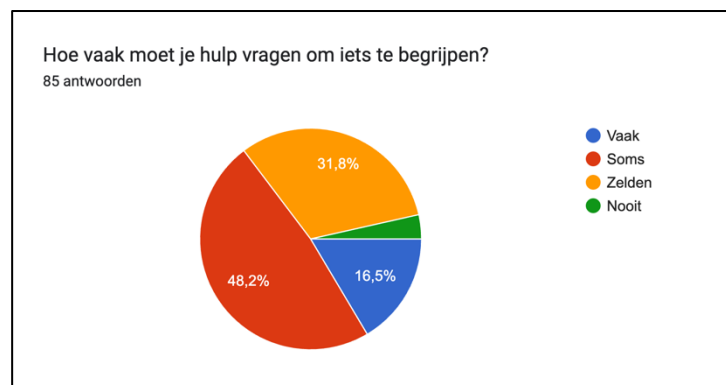

Ten tweede zijn we gaan kijken naar het effect van differentiatie voor het begrijpen en leren van leerstof.

Hieruit blijkt dat 80 van de 85 leerlingen, of 94,2% van respondenten aangeven dat ze de leerstof begrijpen die ze in de klas zien. 37,6% van de leerlingen voegt hieraan toe dat ze de les vaak kunnen volgen zonder achter

te lopen. 52,9% laat ons weten dat dit soms lukt en 9,4% van de bevroagde leerlingen meldt dat dit hun zelden lukt.

Om dit op te vangen en ervoor te zorgen dat ze de les toch nog kunnen volgen, vermeld 16,5% van de leerlingen dat ze regelmatig iets vragen aan de leerkracht als ze extra uitleg nodig hebben. 48,2% van de respondenten geeft aan dat ze maar af en toe een vraag moeten stellen. De bevroagde leerlingen melden ons dat vervolgens ook dat 31,8% van de leerlingen zelden een vraag moeten stellen aan de leerkracht om de leerstof te begrijpen.

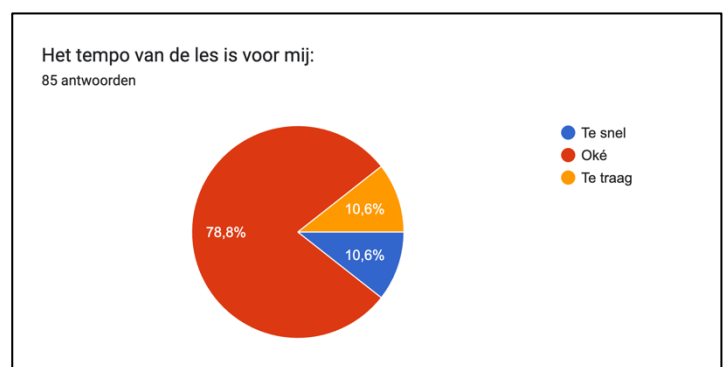

Tot slot blijkt uit de resultaten dat de uitleg van de leerkracht wel echt een meerwaarde is.

Namelijk 36 van de 85 leerlingen meldt dat deze uitleg hun frequent helpt. 44,7% van de respondenten rapporteren aan ons de uitleg van de leerkracht hen af en toe kan helpen bij het maken van de oefeningen en 10,6% van de leerlingen, ofwel 9 van

de 85 leerlingen zeggen dat ze hier zelden iets aan hebben. Uit alle respondenten vermelden maar 2 leerlingen dat ze nooit iets hebben aan de uitleg van de leerkracht.

Ons derde onderdeel van de bevraging ging over het tempo en verschil tussen de leerlingen in een dagdagelijkse klascontext. Uit onze resultaten blijkt dat bij 78,8% van de respondenten het tempo in de klas subliem is. 10,6% van de leerlingen geven aan dat het tempo in de klas te snel is, terwijl 9 van de 85 respondenten vermelden dat het tempo voor hen te laag ligt.

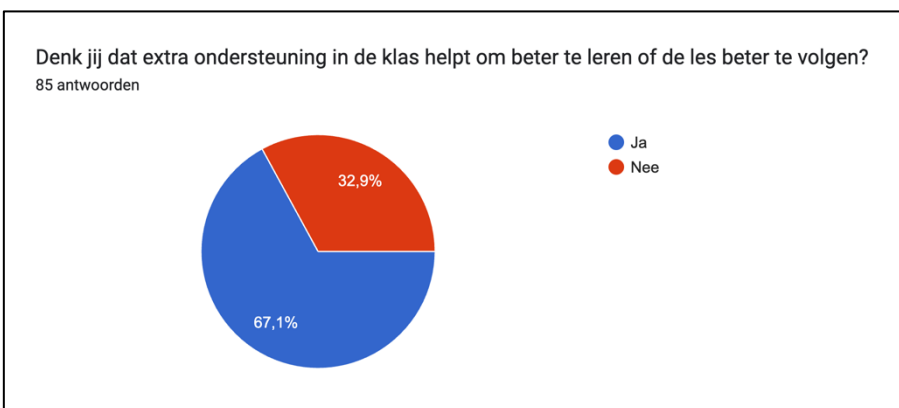
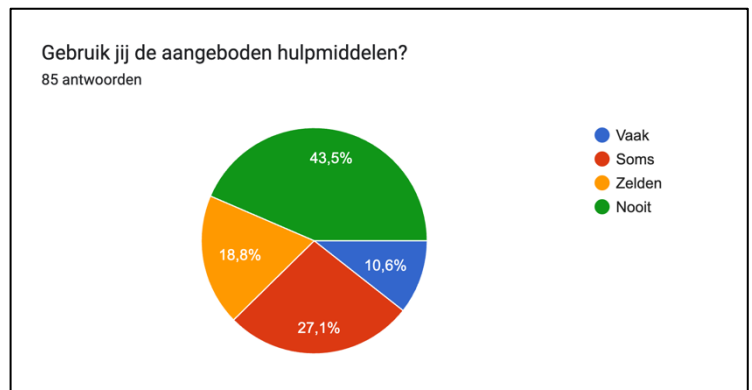
Dit zou kunnen komen omdat 17,6% van de leerlingen aangeven dat ze vaak op andere leerlingen moeten wachten. 52,9% van de respondenten laten ons weten dat ze soms op hun klasgenoten moeten wachten wanneer ze zelf klaar zijn. En 25 van de 85 leerlingen of 29,5% geven aan dat ze zelden of nooit moeten wachten op andere leerlingen.

Als vierde onderdeel van onze enquête verdiepten we ons in het gebruik van hulpmiddelen in een dagdagelijkse klaspraktijk. Uit de resultaten van deze bevraging bleek dat slechts 28,2% van de respondenten geen hulpmiddelen krijgen zoals: hulpfiches, OVUR-schema's, stappenplannen of computers. De andere 71,8% van de bevroagde leerlingen krijgen dit wel aangeboden.

Wat wel zeer opvallend is, is dat 37,7% van de leerlingen de aangeboden hulpmiddelen frequent gebruiken. 16 van de 85 respondenten gebruiken hun hulpmiddelen zelden. De andere 43,5% van de leerlingen vertellen ons dat ze geen hulpmiddelen gebruiken.

Dat komt waarschijnlijk omdat 44,7% van de respondenten vermeldt dat de hulpmiddelen hen echt verder helpen.

9 van de 85 leerlingen laat ons weten dat de aangeboden hulpmiddelen niet echt helpen.

Tot slot laten we de leerlingen na deze bevraging zelf een conclusie trekken. Dit doen we met behulp van de vraag: "Denk jij dat extra ondersteuning in de klas helpt om beter te leren of de les beter te volgen?"

Uit de resultaten blijkt dat 67,1% van de respondenten ons laten weten dat differentiatie in de klas wel degelijk een meerwaarde is. 32,9% van de bevroagde leerlingen denken hier echter anders over.

3.3 Interviews

Woensdag 11 maart 2026

Kaat Van Rosendaal interviewde Maya Ledocte (tucht – campus Louis Zimmer Lier)

Het interview met Maya Ledocte biedt een duidelijke kijk op de verschillen tussen het vroegere M-decreet en het huidige leersteundecreet, evenals op de manier waarop inclusie en ondersteuning vandaag in scholen worden georganiseerd. Volgens Maya had het M-decreet vooral als doel om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zo veel mogelijk te laten participeren in het gewoon onderwijs. Scholen moesten daarbij redelijke aanpassingen voorzien zodat leerlingen met een beperking of leerstoornis binnen de reguliere klascontext konden blijven functioneren. Het leersteundecreet bouwt verder op deze visie, maar probeert tegelijk enkele knelpunten van het M-decreet op te lossen.

Een belangrijk verschil is dat de ondersteuning vandaag georganiseerd wordt via leersteuncentra, die een eigen structuur hebben en scholen, leerkrachten en leerlingen begeleiden. Waar ondersteuning vroeger sterker verbonden was aan het buitengewoon onderwijs, ligt de focus nu meer op samenwerking tussen school, CLB en leersteuncentrum. Daarnaast verschuift de aandacht van louter individuele leerlingbegeleiding naar het versterken van de leerkracht en de klascontext. Er wordt ook meer gekeken naar de onderwijsbehoeften van leerlingen in de plaats van uitsluitend naar formele verslagen.

Volgens Maya betekent het leersteundecreet in bepaalde opzichten een verbetering. De gespecialiseerde ondersteuning vanuit leersteuncentra brengt meer expertise naar de klasvloer en kan leerkrachten ondersteunen bij differentiatie, klas aanpassingen en het omgaan met specifieke noden van leerlingen. Tegelijk benadrukt ze dat er nog belangrijke uitdagingen blijven bestaan. De werkdruk voor leerkrachten blijft hoog en het aantal leerlingen met ondersteuningsnoden stijgt jaarlijks, vooral bij leerlingen met type 3 en type 9 verslagen. Daarnaast stelt ze dat de huidige verdeling van middelen onvoldoende aansluit bij de reële noden binnen scholen.

De ondersteuning binnen de school verloopt volgens een samenwerking tussen verschillende partners. Wanneer brede basiszorg en verhoogde zorg ontoereikend blijken, wordt het CLB betrokken. Vervolgens wordt bekeken welke ondersteuning nodig is en op welke manier het leersteuncentrum hierin een rol kan opnemen. De leerondersteuner kan advies geven rond differentiatie, observaties uitvoeren, strategieën uitwerken let leerkrachten en in sommige gevallen ook individuele begeleiding aanbieden aan leerlingen. Het uiteindelijke doel blijft echter het versterken van de leerkracht zodat leerlingen optimaal kunnen functioneren binnen de klascontext.

Verder geeft het interview aan dat het leersteundecreet een duidelijke invloed heeft op de klasorganisatie en de dagelijkse praktijk van leerkrachten. Er wordt meer verwacht op vlak van differentiatie, overleg en opvolging van leerlingen. Hoewel dit de werkdruk verhoogt, kan een goede samenwerking met leerondersteuners en zorgteams ook leiden tot sterkere klaspraktijken en meer gedeelde expertise binnen het schoolteam.

Tot slot kijkt Maya vooruit naar de toekomst van inclusie in Vlaanderen. Maya verwijst naar de evolutie richting “scholen voor iedereen”, waarbij het onderscheid tussen gewoon en

buitengewoon onderwijs geleidelijk kleiner zou worden. Daarbij staan samenwerking, professionalisering van leerkrachten, toegankelijkheid en voldoende ondersteuning centraal. Volgens haar kan een inclusiever onderwijs bijdragen aan een samenleving waarin leerlingen beter leren omgaan met diversiteit en verschillen tussen mensen.

Dinsdag 5 mei 2026

Kaat Van Rosendaal interviewde Annick Goovaerts (leerkracht – campus Louis Zimmer Lier)

Volgens Annick een leerkracht zijn er duidelijke verschillen tussen het vroegere M-decreet en het huidige leersteundecreet. Het M-decreet had vooral als doel om inclusief onderwijs mogelijk te maken door leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zoveel mogelijk in het gewoon onderwijs te houden, mits redelijke aanpassingen. In die periode was er sprake van GON-begeleiding, waarbij ondersteuning slechts enkele uurtjes per week aanwezig was. Daardoor kwam een groot deel van de verantwoordelijkheid bij de gewone leerkrachten terecht, wat zorgde voor een hoge werkdruk. Bij het leersteundecreet is er volgens Annick meer gespecialiseerde ondersteuning aanwezig. Er zijn teams die scholen actief begeleiden en ondersteunen, waardoor niet alleen de leerlingen, maar ook de leerkrachten en de school meer hulp krijgen. Waar het M-decreet voornamelijk focuste op de leerling, houdt het leersteundecreet dus ook rekening met de ondersteuning van de leerkracht.

De leerkracht ervaart het leersteundecreet dan ook als een verbetering tegenover het M-decreet. Annick geeft aan dat er meer personeel voorzien wordt dat rechtstreeks in de klas komt ondersteunen en dat er meer samenwerking is met het buitengewoon onderwijs. Hierdoor voelen leerkrachten zich minder alleen in de begeleiding van leerlingen met specifieke noden.

De ondersteuning vanuit het leersteuncentrum verloopt volgens Annick op verschillende manieren. Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, worden soms apart genomen om te werken aan moeilijke vakken, GIP-opdrachten of emotionele ondersteuning. Daarnaast komt er regelmatig iemand van het ondersteuningsnetwerk in de klas zelf ondersteunen. Dit gebeurt onder andere door observaties, actieve hulp aan leerlingen en begeleiding tijdens de lessen.

Het leersteundecreet heeft volgens Annick ook een invloed op de klasorganisatie, differentiatie en werkdruk. Leerkrachten kunnen met hun vragen en moeilijkheden terecht bij de ondersteuner, wat een grote hulp betekent. Bovendien merkt Annick dat de les vaak rustiger verloopt wanneer een ondersteuner aanwezig is in de les.

Wat betreft de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokkenen, zoals de leerkracht, zorgcoördinator, het CLB en de leerondersteuner, vindt ze dat deze op papier vrij duidelijk zijn. In de praktijk lopen de taken echter soms door elkaar. Annick ervaart zorg vooral als begeleiding buiten de klas, bijvoorbeeld op bureauniveau, terwijl leersteun actiever samenwerkt met de leerkracht in de klascontext. Met het CLB heeft ze persoonlijk minder contact.

De communicatie en samenwerking tussen de verschillende partners ervaart Annick als professioneel. Er vindt regelmatig overleg plaats, wat volgens Annick belangrijk is om de ondersteuning goed af te stemmen.

Volgens Annick werken verschillende werkvormen binnen het leersteundecreet goed wanneer ze gecombineerd worden. Ze noemt onder andere individuele gesprekjes met leerlingen, ondersteuning in de klas zelf en regelmatig overleg tussen leerkrachten en ondersteuners als effectieve aanpakken.

Tot slot ziet Annick de toekomst van inclusie en ondersteuning in Vlaanderen positief, op voorwaarde dat er voldoende middelen beschikbaar blijven. Annick benadrukt dat er voldoende budget, uren en financiële middelen nodig zijn om leerlingen met zorgnoden kwaliteitsvol in het gewoon onderwijs te laten houden. Concreet betekent dit volgens Annick dat er voldoende geschoold personeel voorzien moet worden om de ondersteuning verder te bouwen.

Dinsdag 12 mei 2026

Kaat Van Rosendaal interviewde Evi Bastanie (leerkracht PAV – Atheneum Lier campus Louis Zimmer)

Uit het interview met Evi Bastanie blijkt dat het leersteundecreet door leerkrachten over het algemeen als een verbetering ten opzichte van het M-decreet wordt ervaren. Waar het M-decreet vooral focuste op inclusie en het zo lang mogelijk behouden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften binnen het gewoon onderwijs, houdt het leersteundecreet meer rekening met de haalbaarheid binnen de klaspraktijk. De oprichting van leersteuncentra zorgt volgens de respondent voor meer structuur, expertise en gerichte ondersteuning.

De ondersteuning binnen de school verloopt via samenwerking tussen leerkrachten, het zorgteam, het CLB en leerondersteuners. Leerondersteuners observeren leerlingen, geven advies rond differentiatie en onderhouden nauw contact met de betrokken leerkrachten. Regelmatig overleg is belangrijk om noden te bespreken en afspraken te maken. De kwaliteit van de ondersteuning hangt echter sterk af van de beschikbare tijd, middelen en een goede communicatie tussen alle betrokkenen.

Daarnaast heeft het leersteundecreet een duidelijke invloed op de klaspraktijk. Leerkrachten moeten sterker differentiëren en inspelen op uiteenlopende onderwijsbehoeften binnen één klasgroep. Dit vraagt extra voorbereiding, overleg en administratie, waardoor de werkdruk hoog blijft. Hoewel de bijkomende ondersteuning positief wordt ervaren, blijven tijdsgebrek en beperkte middelen belangrijke uitdagingen.

Wat betreft de taakverdeling zijn de rollen van leerkrachten, zorgteams, CLB en leersteuncentra duidelijker omschreven dan vroeger. Toch ontstaat in complexe situaties soms nog onduidelijkheid over verantwoordelijkheden. Een goede afstemming en communicatie tussen alle partners wordt als essentieel beschouwd om leerlingen optimaal te begeleiden.

Volgens de respondent werken co-teaching, differentiatie, visuele ondersteuning, gestructureerde lessen en werken in kleine groepen goed binnen het leersteundecreet. Ook een positief en veilig klasklimaat wordt gezien als een belangrijke voorwaarde voor inclusief onderwijs. Tegelijk benadrukt de respondent dat deze aanpakken in de praktijk moeilijk realiseerbaar zijn door grote verschillen tussen leerlingen en de hoge belasting voor leerkrachten.

Tot slot wordt aangegeven dat de toekomst van inclusie in Vlaanderen afhankelijk zal zijn van bijkomende investeringen in personeel, opleiding, infrastructuur en ondersteuning. Kleinere klasgroepen, meer samenwerking tussen het regulier en buitengewoon onderwijs en extra ondersteuning voor leerkrachten worden beschouwd als noodzakelijke voorwaarden om kwaliteitsvol inclusief onderwijs mogelijk te maken.

Analyse van de interviews

De drie interviews met Maya Ledocte, Annick Goovaerts en Evi Bastanie tonen een duidelijk en doordacht beeld van hoe een leersteundecreet vandaag in de praktijk wordt ervaren binnen het Vlaams onderwijs. Hoewel volgens elk geïnterviewden vanuit soms een andere functie spreekt, komen verschillende gemeenschappelijke thema's sterk naar voren.

Verschillen tussen het M-decreet en het leersteundecreet

Alle geïnterviewden geven aan dat het M-decreet vooral gericht was op inclusie: leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften moesten zo veel mogelijk in het regulier onderwijs blijven functioneren via redelijke aanpassingen. De verantwoordelijkheid lag daarbij grotendeels bij de gewone leerkracht. De ondersteuning was eerder beperkt en vaak afhankelijk van enkele uren begeleiding vanuit GON of buitengewoon onderwijs.

Het leersteundecreet wordt door alle geïnterviewden gezien als een poging om de tekortkomingen van het M-decreet aan te pakken. De grootste veranderingen is de oprichting van leersteuncentra, die gespecialiseerde ondersteuning bieden aan scholen, leerkrachten en leerlingen. Hierdoor verschuift de focus van enkel individuele leerlingbegeleiding naar een bredere ondersteuning van de volledige klascontext en van de leerkracht zelf.

Daarnaast wordt benadrukt dat er vandaag meer aandacht is voor de onderwijsbehoeften van leerlingen in plaats van enkel voor officiële diagnoses of verslagen. Dit zorgt voor een meer flexibele en praktijkgerichte aanpak.

Positieve effecten van het leersteundecreet.

Uit de interviews blijkt dat het leersteundecreet overwegend positief wordt beoordeeld. De geïnterviewden ervaren vooral voordelen op vlak van:

- Meer gespecialiseerde expertise in scholen
- Betere samenwerking tussen verschillende partners
- Ondersteuning van leerkrachten in de klaspraktijk
- Meer overleg en gedeelde verantwoordelijkheid
- Sterkere focus op differentiatie en inclusieve klaswerking

Vooraf de aanwezigheid van leerondersteuners in de klas wordt als waardevol ervaren. Zij kunnen observaties uitvoeren, advies geven, leerlingen begeleiden en leerkrachten ondersteunen bij differentiatie en klasmanagement. Volgens Annick Goovaerts verloopt een les vaak rustiger wanneer een ondersteuner aanwezig is. Ook Maya Ledocte benadrukt dat de expertise van leersteuncentra een belangrijke meerwaarde vormt voor scholen.

De geïnterviewden geven bovendien aan dat samenwerking tussen het regulier en buitengewoon onderwijs sterker geworden is. Hierdoor voelen leerkrachten zich minder alleen in het begeleiden van leerlingen met specifieke noden.

Blijvende uitdagingen en knelpunten

Ondanks de positieve evoluties wijzen alle geïnterviewden ook op belangrijke problemen binnen het huidige systeem zoals hoge werkdruk.

Het meest terugkerende thema is de hoge werkdruk voor leerkrachten. Inclusief onderwijs vraagt:

- Intensieve differentiatie
- Extra voorbereiding
- Meer administratie
- Frequente overlegmomenten
- Voortdurende opvolging van leerlingen

Vooraf Evi Bastanie benadrukt dat de combinatie van grote klasgroepen en uiteenlopende onderwijsbehoeften de praktijk erg uitdagend maakt, zoals tekorten aan middelen en personeel.

Alle geïnterviewden geven aan dat beschikbare middelen onvoldoende aansluiten bij de reële noden op school. Er is nood aan:

- Meer leerondersteuners
- Bijkomend geschoold personeel
- Kleinere klasgroepen
- Voldoende uren ondersteuning
- Meer financiële investeringen

Maya Ledocte verwijst specifiek naar de stijging van leerlingen met type 3 en type 9 verslagen, waardoor de ondersteuningsvraag sterk toeneemt zoals onduidelijkheid in verantwoordelijkheden.

Hoewel de taakverdeling tussen leerkrachten, zorgteams, CLB en leerondersteuners duidelijker omschreven is dan vroeger, geven Annick Goovaerts en Evi Bastanie aan dat rollen in de praktijk soms overlappen. Vooraf in complexe situaties kan er onduidelijkheid ontstaan over wie welke verantwoordelijkheid opneemt.

Belang van samenwerking en communicatie

Een sterk terugkerend element in alle interviews is het belang van samenwerking. Goede communicatie tussen:

- Leerkrachten

- Zorgcoördinatoren
- CLB
- Leerondersteuners
- Ouders
- Externe partners

Deze zaken worden dus beschouwd als essentieel voor succesvolle ondersteuning.

Regelmatig overleg helpt om de noden van leerlingen beter in kaart te brengen en zorgt voor een gezamenlijke aanpak. Wanneer deze samenwerking goed verloopt, ervaren leerkrachten meer ondersteuning en ontstaat er meer gedeelde expertise binnen het schoolteam.

Effectieve werkvormen binnen inclusief onderwijs

De geïnterviewden noemen verschillende aanpakken die goed werken binnen het leersteundecreet:

- Differentiatie
- Werken in kleine groepen
- Visuele ondersteuning
- Gestructureerde lessen
- Individuele gesprekken
- Ondersteuning binnen de klascontext
- Een positief en veilig klasklimaat

De werkvormen bevorderen volgens de geïnterviewden niet alleen het leren van leerlingen met specifieke noden, maar versterken ook het algemene klasgebeuren. Tegelijk geven de geïnterviewden aan dat deze aanpakken tijd, middelen en voldoende ondersteuning vereisen om echt succesvol te zijn.

Conclusie

De interviews tonen aan dat het leersteundecreet in Vlaanderen algemeen wordt ervaren als een verbetering tegenover het vroegere M-decreet. De oprichting van leersteuncentra, de grotere aandacht voor samenwerking en de sterkere ondersteuning van leerkrachten zorgen voor meer expertise en begeleiding binnen scholen.

Toch blijft inclusief onderwijs een grote uitdaging. De werkdruk voor leerkrachten is hoog en scholen kampen met een tekort aan tijd, personeel en financiële middelen. Daarnaast vraagt kwalitatieve inclusie voortdurende samenwerking, duidelijke communicatie en voldoende professionalisering van alle betrokkenen.

De geïnterviewden zijn het erover eens dat de toekomst van inclusie in Vlaanderen positief kan evolueren, maar enkel wanneer er blijvend geïnvesteerd wordt in ondersteuning, kleinere groepen, gespecialiseerde begeleiding en opleiding van leerkrachten. Inclusief onderwijs wordt daarbij niet alleen gezien als een onderwijsdoel, maar ook als een maatschappelijke meerwaarde waarbij leerlingen leren omgaan met diversiteit, verschillen en gelijke kansen.

3.4 Lessen in de praktijk

3.4.1 Beginsituatie

We hebben tijdens onze eigen lessen op stage ook gebruikgemaakt van verschillende differentiatievormen en de werkdruk zelf ervaren. Zo werd er tijdens een reeks lessen een vergelijking gemaakt tussen twee klasgroepen: 4 Haarzorg (HS) en 4 Zorg & Welzijn (ZW).

Vervolgens hebben we verschillende parallellessen gegeven bij de twee klassen, met één kleine aanpassing. In 4HS werd er extra aandacht besteed aan differentiatie op maat van de leerling, iets wat in 4ZW niet gebeurde. In 4ZW werd gewerkt zonder differentiatie. Alle leerlingen kregen dezelfde instructie, opdrachten en ondersteuning, ongeacht hun niveau.

Bij de start van de lessen bleek dat de leerlingen van 4HS in het algemeen een zwakker beginniveau hadden dan de leerlingen van 4ZW. Dit verschil was merkbaar in tempo, zelfstandigheid en beheersing van de leerstof.

Differentiatie gebeurde onder andere door extra hulpmiddelen te bieden aan leerlingen die moeite hadden met de leerstof en aangepaste oefeningen aan te bieden op verschillende niveaus.

Naast parallellessen werd er in een 1B ook aangepaste opdrachten gegeven aan een NT2-leerling die heel veel onderwijsleerbehoefte nodig heeft in bepaalde lessen en bij sommige lessen ook niet. Daarnaast werd er ook opgemerkt dat er grote verschillen waren in niveau tussen de leerlingen in de klas, vandaar dat er ook verschillende opdrachten op verschillende niveaus voorzien werden waar de leerlingen uit mochten kiezen.

3.4.2 Voorbeeld paralleles/differentiatie

De les in kwestie ging over procenten. Bij 4HS, waar differentiatie wordt aangeboden in de les, kregen de leerlingen een hulpfiche die ze konden gebruiken indien ze dit nodig hadden. Verder kregen de leerlingen de keuze om de leerstof zelfstandig te verwerken, of klassikaal. Indien de leerlingen geen nood hadden aan uitleg mochten ze gewoon zelfstandig doorwerken. Voor de start van elk onderdeel werd aan de leerlingen gevraagd wie nood had aan uitleg, met de vraag of deze leerlingen even hun hand in de lucht konden steken.

Op deze manier kon je als leerkracht duidelijk zien wie je uitleg ging volgen. Met als gevolg dat de uitleg en vragen enkel gericht werden aan de leerlingen die weldegelijk de uitleg waren aan het volgen. Vragen mochten op elk moment van de les gesteld worden, zelfstandig werken betekent namelijk niet dat de leerlingen alwetend zijn.

De verbeterersleutels van de oefeningen lagen vooraan afgedrukt. Indien de leerlingen klaar waren, mochten ze hun werk eerst aan de leerkracht laten zien, om vervolgens hun werk zelfstandig te verbeteren. Op deze manier konden ze het systeem niet misbruiken. Sommige leerlingen deden dit per pagina, andere deden dit per twee. Zolang het verbeterd werd en de leerlingen de leerstof begrepen, was dit allemaal oké.

Bij 4ZW werd er echter geen differentiatie aangeboden. De leerlingen kregen geen hulpfiches, maar een verplichte uitleg. Elk onderdeel ging van start met een klassikale uitleg

voor alle leerlingen, vervolgd met een aantal klassikale oefeningen. Op deze manier was de leerkracht er zeker van dat iedereen mee was.

Vervolgens kregen de leerlingen 15 minuten (met een visuele timer op het bord) om de oefeningen te maken en te verbeteren, voordat we klassikaal verder gingen met het volgende onderdeel.

Ook hier werkten met ongeveer hetzelfde concept, de verbeter sleutels lagen ook deze keer vooraan. Wanneer de leerlingen klaar waren met hun pagina moesten ze dit ook laten zien aan de leerkracht, voordat ze hun werk zelfstandig verbeterden. In deze klas verwachtte de leerkracht echter wel dat ze dit pagina per pagina deden.

Bij de leerling in 1B was het opgevallen dat de NT2- leerling de meerkeuzevragen tijdens de 'normale' opdrachten en toetsen altijd kon invullen, maar de invulvragen nooit. Daarom werden er aangepaste taken en toetsen gemaakt voor deze leerling waar hij steeds meerkeuzevragen kreeg, waar de andere leerlingen invulvragen kregen. Daarnaast kregen alle leerlingen bij schrijfopdrachten ook een schrijfkader of hulpfiche dat ze mochten gebruiken maar niet moesten, dit hielp ook enorm bij de NT2-leerling.

Daarnaast werden er bij individueel werk en hoekenwerk steeds extra opdrachten voorzien op verschillende niveaus waar leerlingen zelf uit kunnen kiezen. Zo werd er bij het hoekenwerk steeds een extra opdracht voorzien voor leerlingen die sneller klaar zijn. Er werd ook een memory gemaakt op 2 niveaus. Bij de ene memory moesten ze een groen en blauw kaartje combineren, dit was de eenvoudigere versie. Bij de andere memory hadden de kaartjes allemaal dezelfde kleur en moesten ze de kaartjes nog beter onthouden, dit was de moeilijkere versie.

3.4.3 Observaties na deze lessen

In 4HS lag het werktempo hoger dan gewoonlijk. Sommige leerlingen werkten namelijk zelfstandig door, terwijl enkel de leerlingen die er nood aan hadden de uitleg volgden. Bij 4ZW bleef het tempo echter hetzelfde, er werd namelijk gewacht tot iedereen klaar was voordat we verder konden gaan.

Als leerkracht kon je merken dat de leerlingen uit 4HS meer vragen stelden aan de leerkracht. Dit gebeurde omdat ze meerdere keren te horen kregen, dat als er ook maar iets onduidelijk was, dat ze op elk moment van de les hun vinger in de lucht konden steken om een vraag te stellen.

Bij 4ZW aan de andere kant, kon je zien dat de leerlingen sneller elkaar begonnen te helpen, in plaats van uitleg te vragen aan de leerkracht. De sterkere leerlingen merkten dat iemand een beetje in de knoop zat. En omdat ze toch meer dan tijd genoeg hadden, besloten ze elkaar te helpen in plaats van snel de oefeningen te maken, want dan moesten ze toch wachten op de rest. Het werd hier nog net geen groepswerk.

Maar, wat de leerkracht opviel, is dat de sterkere leerlingen er echt voldoening uit haalden om hun klasgenoten te helpen. Ook de leerlingen die de hulp ontvingen, vonden dit nadien een positieve ervaring.

→ Personal note: “Later kreeg ik van mijn mentor ook te horen dat leerlingen uit 4HS tegen haar kwamen zeggen dat ze de theorie (procenten) na zoveel jaren verwarring eindelijk begrepen. Wat wel een mooie doorbraak was, zeker omdat deze opmerkingen kwamen van de zwakkere leerlingen uit de klas.”

Na verloop van tijd werd een duidelijk verschil zichtbaar tussen beide klasgroepen. In 4HS zorgde de differentiatie ervoor dat de meeste leerlingen vooruitgang boekten en beter konden aansluiten bij de leerdoelen. Ondanks hun zwakkere startniveau bereikten zij uiteindelijk een niveau dat vergelijkbaar was met dat van de leerlingen in 4ZW.

Bij het vergelijken van de punten van 1B viel op dat de aangepaste opdrachten positief hielpen bij de punten van deze leerling. De punten evolueerden positief omhoog, de leerling gaf dit ook aan dit aangenamer te vinden.

Bij het ene hoekenwerk waren er geen extra opdrachten of 2 versies van een opdracht voorzien. Als gevolg hiervan waren de leerlingen niet meer echt bezig met de leerstof of het hoekenwerk. Wanneer er wel verschillende versies aangeboden werden, hielden de leerlingen zich echter wel de hele tijd bezighielden met de opdrachten.

3.4.4 Conclusie

De vergelijking tussen beide klasgroepen toont aan dat differentiatie een duidelijke meerwaarde heeft in de klaspraktijk. Hoewel 4HS startte met een lager niveau, zorgden gerichte aanpassingen ervoor dat deze leerlingen een inhaalbeweging konden maken. Zonder differentiatie (zoals in 4ZW) blijven verschillen tussen leerlingen vaker bestaan.

Differentiatie blijkt dus een krachtig middel om leerlingen met verschillende beginsituaties toch tot een gelijkaardig eindniveau te brengen en maximale leerwinst te realiseren.

4 Resultaten

4.1 Resultaten: enquête leerkrachten

Uit onze eerste enquête die wij bij leerkrachten hebben afgenomen over verschillende scholen blijkt dat het leersteundecreet degelijk wordt geïmplementeerd en dat de meeste leerkrachten zich hierbij ook ondersteund voelen. Daarnaast draagt het leersteundecreet ook zeker bij aan inclusiever onderwijs en voelen de meeste ouders zich degelijk betrokken bij de ondersteuning van hun kinderen.

Wat opvallend is tijdens de enquête en belangrijk is voor onze onderzoeksvraag is dat de grote meerderheid van de respondenten (82,7%) wel aanpassingen ziet van het leersteundecreet tegenover het M-decreet. De grootste aanpassing die in de meeste scholen aanwezig was, is dat er op elke school een leerondersteuner aanwezig is die leerkrachten mee helpt bij het ondersteunen van de leerlingen.

Er zijn ook een aantal onderdelen die leerkrachten niet altijd positief ervaren, er zijn namelijk nog een aantal uitdagingen zoals: communicatie die niet altijd goed loopt, te weinig tijd, soms wordt de ondersteuning via het leersteuncentrum te laat opgestart,...

De overstap van het M-decreet naar het leersteundecreet zorgde natuurlijk voor een aantal veranderingen in de klaspraktijk zoals: de mogelijkheid te co-teachen en er is meer mogelijkheid voor differentiatie en het individueel ondersteunen.

Er zijn al een aantal veranderingen gebeurd van het M-decreet naar het leersteundecreet, maar toch is nog niet alles veranderd in de praktijk. Zo zou er nog steeds geen andere school voor leerlingen worden gezocht waarbij redelijke aanpassingen niet helpen. In de uitschrijving van het leersteundecreet stond ook dat er extra (hulp)middelen en bijscholingen voor de leerkrachten aanwezig zouden zijn, maar toch is dit in de praktijk niet zo het geval.

In het algemeen zijn er dus wel een aantal zaken veranderd maar nog zeker niet alles.

4.2 Resultaten: interviews leerkrachten

Uit de interviews is gebleken dat het maken van leersteundecreet een belangrijke stap vooruit betekent binnen het Vlaamse onderwijs. In vergelijking met het M-decreet is er vandaag meer aandacht voor begeleiding op maat, samenwerking tussen verschillende partners en ondersteuning van leerkrachten binnen de klaspraktijk. Vooral de werking van de leersteuncentra wordt ervaren als een meerwaarde, omdat zij extra expertise en ondersteuning naar de scholen brengen.

Ondanks deze positieve evolutie blijven er heel wat moeilijkheden bestaan. Inclusief onderwijs vraagt veel van leerkrachten, zowel op vlak van differentiatie als opvolging, overleg en administratie. Bovendien ervaren scholen nog vaak een gebrek aan tijd, middelen en personeel om alle leerlingen optimaal te ondersteunen.

De geïnterviewden benadrukken daarom dat blijvende investeringen noodzakelijk zijn. Meer ondersteuning, kleinere klasgroepen, voldoende gespecialiseerde begeleiding en extra opleiding voor leerkrachten worden gezien als belangrijke voorwaarden om inclusie succesvol te maken. Volgens hen gaat inclusief onderwijs niet alleen over leren op school,

maar ook over het creëren van een samenleving waarin respect, gelijke kansen en omgaan met verschillen centraal staan.

4.3 Een mogelijke oplossing: 'Klastips.be'

Op basis van bovenstaande informatie zijn we op zoek gegaan naar een mogelijke oplossing. Aan het gebrek aan middelen en personeel kunnen we weinig doen. Maar het 'tijdsprobleem'? We kunnen wel een poging doen omdat zo goed mogelijk op te lossen.

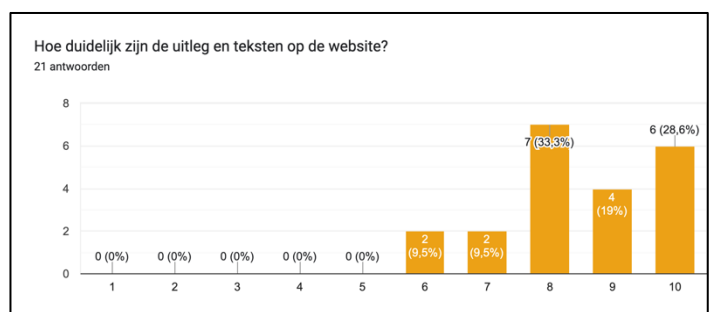
Wij hebben als groep een website ontwikkeld, genaamd 'klastips.be'. Op deze site kunnen beginnende leerkrachten secundair of leerkrachten die nood hebben aan extra inspiratie, opzoek gaan naar verschillende differentiatiemogelijkheden die ze rechtstreeks kunnen toepassen in de klaspraktijk.

In de 'ideeën databank' kunnen leerkrachten voor negen verschillende leerstoornissen, NT2-leerlingen en sterke leerlingen per onderdeel een korte definitie terugvinden, gepaard met tips voor leerkrachten en een aantal differentiatiemogelijkheden.

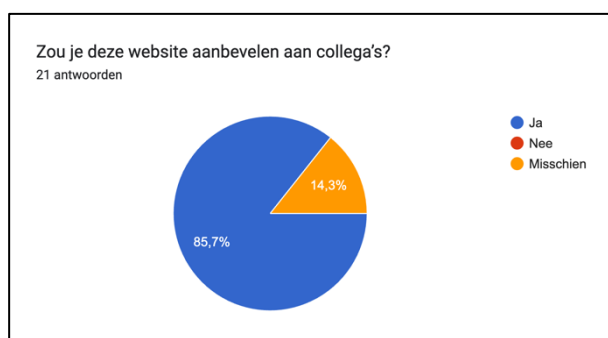
Op deze manier kunnen leerkrachten gericht naar ideeën zoeken zonder dat ze hier zelf tijd mee 'kwijtspelen'.

Om deze website te optimaliseren, is er een plaats waar leerkrachten feedback over de website kunnen achterlaten. Tot slot is er ook een forum waar leerkrachten zelf hun ideeën kunnen delen. Op deze manier kan onze startende website uitbloeien tot een ideeën databank voor alle leerkrachten secundair die geen tijd hebben om zelf differentiatiemogelijkheden te verzinnen. In de hoop dat dit de werkdruk van de leerkrachten toch een beetje kan doen dalen.

Op dit moment hebben al een aantal leerkrachten deze website bezocht en hierbij ook hun mening achtergelaten. Uit deze resultaten blijkt dat 100% van de leerkrachten een eerste positieve indruk had na het bezoeken van onze website. 85,2% van de mensen die onze website bezochten, laten weten dat ze de website zeer gebruiksvriendelijk vinden. 84,8% van de leerkrachten voegt hieraan toe dat ze de teksten op onze website zeer concreet en duidelijk vinden.

75,2% van de respondenten meldt ons dat de praktische voorbeelden van de website realistisch en bruikbaar zijn in de dagdagelijkse klaspraktijk. Verder laten 75,2% van de bezoekers ons ook weten dat de website hun weldegelijk motiveert om meer te differentiëren in de klaspraktijk.

Tot slot blijkt uit de resultaten dat 85,7% van de bezoekers de website weldegelijk zou aanraden aan hun collega's. 14,3% van de respondenten zou dit misschien doen. Hieruit kunnen wij opmaken dat ons hulpmiddel voor leerkrachten secundair weldegelijk een succes is.

5 Conclusie

Uit deze bachelorproef blijkt dat het leersteundecreet een duidelijke evolutie vormt ten opzichte van het vroegere M-decreet. Beide decreten vertrekken vanuit hetzelfde uitgangspunt, namelijk het recht van elke leerling op kwaliteitsvol en inclusief onderwijs, ongeacht specifieke onderwijsbehoeften. Toch toont zowel literatuurstudie als het praktijkonderzoek aan dat het leersteundecreet sterker inzet op samenwerking, ondersteuning van leerkrachten en een bredere inclusieve schoolcultuur.

Het M-decreet had als belangrijkste doel om meer leerlingen in het gewoon onderwijs te houden door middel van redelijke aanpassingen. In de praktijk bleek echter dat veel scholen en leerkrachten onvoldoende middelen, tijd en ondersteuning kregen om deze inclusieve werking haalbaar te maken. Hierdoor ontstonden een hoge werkdruk, onzekerheid bij leerkrachten en verschillen tussen scholen in de kwaliteit van zorg en ondersteuning.

Het leersteundecreet probeert deze knelpunten gedeeltelijk op te lossen door de oprichting van leersteuncentra, een nauwere samenwerking tussen school, CLB en ondersteuners, en een grotere focus op de versterking van leerkrachten en schoolteams. Uit onze enquête blijkt dat veel leerkrachten effectief verbeteringen ervaren, zoals meer overlegmomenten, toegankelijker ondersteuning en meer mogelijkheden tot differentiatie in de klas. Tegelijkertijd geven zij ook aan dat er nog belangrijke uitdagingen blijven bestaan, zoals een tekort aan tijd, ondersteuners en concrete hulpmiddelen voor de klaspraktijk.

Ook de resultaten van de leerlingenbevraging tonen aan dat differentiatie en ondersteuning een positieve invloed hebben op het begrijpen van de leerstof en het welbevinden in de klas. De meerderheid van de leerlingen ervaart dat extra ondersteuning helpt om de lessen beter te volgen. Toch blijkt eveneens dat niet alle hulpmiddelen optimaal gebruikt worden en dat er nog grote verschillen bestaan tussen leerlingen binnen dezelfde klascontext.

Daarnaast werd duidelijk dat inclusie niet enkel draait om leerlingen ondersteunen, maar ook om het creëren van een haalbare en duurzame klaspraktijk voor leerkrachten. Differentiëren vraagt veel voorbereiding, flexibiliteit en expertise. Daarom blijft verdere professionalisering, voldoende ondersteuning en een goede samenwerking tussen alle betrokken partners noodzakelijk.

Op basis van onze bevindingen kunnen we besluiten dat het leersteundecreet een stap vooruit is ten opzichte van het M-decreet, vooral op vlak van samenwerking en ondersteuning. Toch is het huidige systeem nog niet volledig uitgewerkt in de praktijk. Er blijven nood aan extra middelen, kleinere klasgroepen, meer co-teaching, duidelijke communicatie en praktische tools die leerkrachten onmiddellijk kunnen inzetten in hun lessen.

Met onze website “klastips.be” proberen wij hierop een concreet antwoord te bieden door leerkrachten praktische ondersteuning, inspiratie en bruikbare differentiatiematerialen aan te reiken. Op die manier hopen wij bij te dragen aan een inclusiever onderwijs waarin zowel leerlingen als leerkrachten zich ondersteund voelen en maximaal kunnen groeien.

6 Bijlage

6.1 Interviews rond het leersteundecreet

6.1.1 Maya Ledocte (tucht) → Woensdag 11 maart 2026

Wat zijn de grootste verschillen tussen beide decreten volgens u?

Het M-decreet had als belangrijkste doel om leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zoveel mogelijk in het gewone onderwijs te laten participeren. Leerlingen kregen ook de kans om zich in te schrijven in een school naar hun keuze als ze via een toelatingsklassenraad naar de reguliere school konden komen. Scholen moesten redelijke aanpassingen doen zodat leerlingen met een beperking of leerstoornis in een reguliere klas konden blijven.

Het leersteundecreet bouwt hierop verder, maar probeert enkele knelpunten van het M-decreet op te lossen. De ondersteuning wordt nu georganiseerd via leersteuncentra die scholen, leerkrachten en leerlingen begeleiden, daarvoor hingen de ondersteuners af van het buitengewoon onderwijs. Nu hebben ze een eigen entiteit en konden de ondersteuners ook benoemd geraken in hun ambt. Er wordt meer nadruk gelegd op samenwerking tussen school, leersteuncentrum en het CLB, en op ondersteuning van de leerkracht in plaats van enkel begeleiding van de leerling.

Bij het M-decreet was ondersteuning vaak gekoppeld aan een verslag voor buitengewoon onderwijs. Bij het leersteundecreet wordt er meer gekeken naar onderwijsbehoeften van de leerling, waardoor ondersteuning soms flexibeler kan worden ingezet.

In het leersteundecreet is er ook een lichte verschuiving gebeurd van het aantal middelen. Er gaat nu 60 procent van het totaalpakket voor de brede types (type BA, type 3 en type 9) naar de hele populatie op een school en 40 procent naar het aantal aangemelde leerlingen (leerlingen met een verslag of verslag gemeenschappelijk curriculum), voorheen was dat een 70-30 regeling. Maar helaas is dit nog niet voldoende en zou een 50-50 regeling al juist zijn. Maar als de uren echt moeten naar waar ze thuishoren, dan zou er ook een urenplaatje moeten zijn voor de leerlingen met een breed type en niet enkel voor de leerlingen met een klein type (type 2, type 4, type 6 en type 7). Eigenlijk heeft elke leerling met een hulpvraag of hulpnood recht op ondersteuning en dus recht op uren zodat er gepaste hulp geboden kan worden.

Is het leersteundecreet een verbetering ten opzichte van het M-decreet volgens u? Waarom.

In bepaalde opzichten kan het leersteundecreet gezien worden als een verbetering. Het probeert de ondersteuning beter te structureren en meer expertise naar de klas te brengen via gespecialiseerde leersteuncentra. Daardoor krijgt de leerkracht meer ondersteuning en staat hij of zij er minder alleen voor of dat is toch de bedoeling. Er wordt meer gekeken vanuit de noden van de leerling en de noden van de leerkracht en de school.

Maar er zijn nog grote uitdagingen. Sommige leerkrachten ervaren nog steeds een hoge werkdruk en het blijft moeilijk om alle noden van leerlingen binnen een gewone klas te beantwoorden. Het succes van het leersteundecreet hangt dus sterk af van voldoende middelen, goede samenwerking en duidelijke communicatie tussen alle betrokkenen.

De hoeveelheid aangemelde leerlingen stijgt ook elk jaar, vooral de leerlingen met een T9 en T3 verslag, namelijk de leerlingen met autisme en de leerlingen met een emotionele en/of gedragsproblemen. Ook hier komt de regeling van 60-40 aan bod en is die verdeling totaal niet eerlijk voor deze leerlingen.

Hoe verloopt de ondersteuning vanuit het leersteuncentrum in jouw school?

Leerlingen voor wie de brede basiszorg en verhoogde zorg niet genoeg zijn, worden **aangemeld bij het CLB. Daar wordt er bekeken wat de leerling nog nodig heeft en of dat** noden zijn die het leersteuncentrum kan opvangen of de nodige kennis heeft om die te delen met de school en het lerarenteam. In sommige gevallen wordt er ook individueel met de leerling gewerkt.

Het CLB maakt een verslag gemeenschappelijk curriculum of verslag (buitengewoon onderwijs) op en daarna wordt er een placematgesprek gergels met alle partijen om te bespreken aan welke hulpvragen en noden gewerkt zal worden en op welke manier. Dit kan op schoolniveau, klas- of groepsniveau of individueel.

De leerondersteuner kan bijvoorbeeld:

- advies geven rond differentiatie en klasaanpassingen
- samen met de leerkracht strategieën uitwerken
- observaties doen in de klas
- problematieken van leerlingen uitleggen
- individuele ondersteuning bieden aan de leerling

Het doel is meestal om de leerkracht te versterken zodat de leerling beter kan functioneren in de klascontext.

Heeft het leersteundecreet invloed op de klasorganisatie, differentiatie of werkdruk?

Ja, het leersteundecreet heeft zeker invloed. Leerkrachten moeten vaak meer differentiëren en nadenken over verschillende manieren om leerstof aan te bieden. Dit kan leiden tot meer voorbereidingstijd en dus een hogere werkdruk. Er moet ook meer genoteerd worden wat wel en wat niet werk voor een leerling en er zijn meer overlegmomenten.

Aan de andere kant kan de ondersteuning van leersteuncentra helpen bij het ontwikkelen van aangepaste werkvormen, materialen en strategieën. Wanneer de samenwerking goed verloopt, kan dit net ondersteuning bieden bij de klasorganisatie. Samen kan je meer dan alleen!

Hoe duidelijk vind je de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokkenen (leerkracht, zorg, CLB, leersteun)? Waarom?

De rollen zijn in theorie redelijk duidelijk:

- de leerkracht blijft verantwoordelijk voor het onderwijs in de klas
- de zorgcoördinator ondersteunt de leerkracht en coördineert zorgmaatregelen
- het CLB begeleidt het diagnostisch proces en geeft advies
- het leersteuncentrum biedt gespecialiseerde ondersteuning

In de praktijk kan er soms onduidelijkheid ontstaan over wie welke verantwoordelijkheid opneemt, vooral wanneer meerdere partners betrokken zijn. Duidelijke afspraken en regelmatig overleg zijn daarom essentieel.

Zo kan ook iedereen zijn eigen rol bewaken en kan iedereen met zijn eigen kennis bijdragen tot een mooi geheel.

Hoe ervaar je de afstemming en communicatie tussen alle partners?

Goede communicatie is cruciaal voor succesvolle ondersteuning. In veel scholen gebeurt dit via zorgoverlegmomenten, multidisciplinair overleg of informele contactmomenten.

Wanneer alle partners regelmatig overleggen en informatie delen, verloopt de ondersteuning meestal efficiënter. Problemen ontstaan vooral wanneer communicatie beperkt is of wanneer verwachtingen niet duidelijk uitgesproken worden.

Op school loopt dit redelijk goed, behalve dat er in de loop van het schooljaar al collega's uitgevallen zijn voor langere tijd, zowel bij het LSC als bij Iln beg en tucht. Daarom moesten er herverdelingen komen van leerlingen.

Welke werkvormen of aanpakken werken volgens jou het best binnen het leersteundecreet?

Enkele aanpakken die goed werken zijn:

- Differentiatie in de klas (verschillende niveaus of opdrachten)
- Co-teaching waarbij een leerondersteuner mee in de klas werkt
- Visuele ondersteuning en duidelijke structuur
- Samenwerking binnen het schoolteam zodat expertise gedeeld wordt
- Eindwerken begeleiden en voorbereiden met leerlingen
- Gepaste stageplaatsen zoeken voor leerlingen met bepaalde noden en hun problematiek uitleggen aan de stageplaats
- Schoolondersteunende projecten uitwerken die helpend zijn voor elke leerling
-

Deze aanpakken zorgen ervoor dat leerlingen ondersteuning krijgen zonder volledig uit de klascontext te worden gehaald.

BONUS: Hoe zie jij de toekomst van inclusie en ondersteuning in Vlaanderen?

Toekomst van inclusie: "scholen voor iedereen"

In Vlaanderen wil men op lange termijn evolueren naar "scholen voor iedereen". Dat betekent dat scholen steeds inclusiever worden en dat alle leerlingen, met of zonder beperking of ondersteuningsnoden, samen onderwijs kunnen volgen. Het doel is dat elk kind kwaliteitsvol onderwijs krijgt in een school in de buurt.

De bedoeling is dat het onderscheid tussen gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs geleidelijk kleiner wordt. Scholen, leersteuncentra, CLB's en andere partners zullen meer samenwerken om alle leerlingen te ondersteunen.

Hoe wil men dat bereiken?

Er is een langetermijnplan om tegen ongeveer 2040 naar een inclusiever onderwijssysteem te evolueren. Dat gebeurt stap voor stap:

- eerst experimenteren met pioniersscholen en nieuwe vormen van samenwerking
- daarna beleid en regelgeving aanpassen
- uiteindelijk evolueren naar een systeem waarin scholen beter voorbereid zijn op diverse leerlingen.

Belangrijke veranderingen in de toekomst

Enkele belangrijke punten in dat toekomstplan zijn:

- meer ondersteuning voor leerkrachten in de klas
- samenwerking tussen onderwijs en welzijn (bijv. hulpverlening)
- professionalisering van leerkrachten rond inclusie
- toegankelijke schoolgebouwen en materialen
- voldoende middelen en ondersteuning voor leerlingen met specifieke noden.

Wat betekent dit concreet?

In de toekomst zou inclusie betekenen dat:

- elke leerling welkom is in een school, ongeacht beperking of achtergrond
- leerkrachten samenwerken met zorgteams en leersteun
- scholen flexibeler omgaan met verschillende leerbehoeften
- ondersteuning dichterbij de klas georganiseerd wordt.

De toekomst van inclusie in Vlaanderen gaat dus richting een onderwijssysteem waar elke leerling een plaats heeft in dezelfde schoolomgeving. Het concept “scholen voor iedereen” wil ervoor zorgen dat onderwijs toegankelijker, inclusiever en beter ondersteund wordt voor zowel leerlingen als leerkrachten. In vele andere Europese landen is dit al langer de norm. Ik denk dat leerlingen op die manier leren omgaan met elkaar en met verschillende problematieken om zo een inclusievere samenleving te creëren, maar de weg is nog lang.

Annick Goovaerts (leerkracht RK godsdienst) → Dinsdag 5 mei 2026

Wat zijn de grootste verschillen tussen beide decreten volgens u?

Het M- decreet had als doel het inclusief onderwijs te bewerkstelligen. De leerlingen blijven zoveel mogelijk in het gewoon onderwijs, mits redelijke aanpassingen. Er was sprake van GON-begeleiding. In de praktijk kwam de GON enkele uurtjes en kwam het vooral op de schouders van de gewone leraren terecht, waardoor de werkdruk heel hoog werd.

Bij leersteundecreet waren er meer gespecialiseerde teams die de scholen kwamen ondersteunen. Er is meer steun niet alleen voor leerlingen, maar ook voor leerkrachten. Bij het M-decreet lag meer de nadruk op de leerling, om deze in het gewoon onderwijs te houden, bij het leersteundecreet wordt ook de leraar en dan ook de school beter geholpen.

Is het leersteundecreet een verbetering ten opzichte van het M-decreet volgens u? Waarom.

Ja, er is meer personeel voorzien die in de klassen komt, er is meer samenwerking met buitengewoon onderwijs.

Hoe verloopt de ondersteuning vanuit het leersteuncentrum in jouw school?

Leerlingen die ondersteuning nodig hebben worden regelmatig apart genomen om te werken aan: moeilijke vakken, GIP, emotionele gesprekken,... Maar ook komt er regelmatig iemand van het ondersteuningsnetwerk in de klas om te ondersteunen door observatie, actief de leerlingen helpen,...

Heeft het leersteundecreet invloed op de klasorganisatie, differentiatie of werkdruk?

Ja, de leraar kan met zijn/haar problemen bij de ondersteuner terecht, de klas is vaak ook rustiger als de ondersteuner bij in de klas zit.

Hoe duidelijk vind je de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokkenen (leerkracht, zorg, CLB, leersteun)? Waarom?

Op papier zijn de rollen vrij duidelijk, maar in de praktijk loopt het vaak door elkaar. Bij zorg denk ik vooral aan de begeleiding op de bureaus. Leersteun is veel actiever betrokken samen met de leerkracht. Met CLB krijg ik persoonlijk heel weinig te maken.

Hoe ervaar je de afstemming en communicatie tussen alle partners?

De communicatie verloopt heel professioneel. Er is regelmatig overleg.

Welke werkvormen of aanpakken werken volgens jou het best binnen het leersteundecreet?

Een mengeling: ondersteunen door aparte gesprekjes, hulp in de klas zelf, regelmatig overleg met leerkrachten/ondersteunen,...

BONUS: Hoe zie jij de toekomst van inclusie en ondersteuning in Vlaanderen?

Er moet voldoende budget voorzien worden om de ondersteuning verder vorm te geven. Als je zorgleerlingen in het gewone onderwijs wil houden, zijn er voldoende middelen, uren en geld nodig!

Wat betekent dit concreet?

Voldoende geschoold personeel voorzien.

Evi Bastanie (leerkracht PAV) → Dinsdag 12 mei 2026

Wat zijn de grootste verschillen tussen beide decreten volgens u?

Het M-decreet legt vooral de nadruk op het inleven en meer voeling te krijgen in de samenleving: leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften moesten zoveel mogelijk in het gewoon onderwijs blijven. In de praktijk bleek echter dat veel scholen en leerkrachten onvoldoende ondersteuning, tijd en middelen kregen. Het leersteundecreet probeert dat bij te sturen door meer structuur en ondersteuning te bieden via leersteuncentra. Daarnaast ligt er meer nadruk op haalbaarheid voor scholen en leerkrachten. Het leersteundecreet erkent ook duidelijker dat buitengewoon onderwijs soms de beste optie kan zijn voor bepaalde leerlingen.

Is het leersteundecreet een verbetering ten opzichte van het M-decreet volgens u?

Waarom.

Het leersteundecreet kan beschouwd worden als een verbetering omdat het meer structuur en ondersteuning voorziet voor scholen, leerkrachten en leerlingen. Door de oprichting van leersteuncentra is de expertise beter gebundeld en kunnen scholen sneller beroep doen op gespecialiseerde begeleiding. Daarnaast wordt er meer rekening gehouden met de haalbaarheid binnen de klaspraktijk. Toch blijven er nog uitdagingen bestaan, zoals de hoge werkdruk voor leerkrachten en het tekort aan tijd en middelen om alle leerlingen optimaal te begeleiden....

Hoe verloopt de ondersteuning vanuit het leersteuncentrum in jouw school?

De ondersteuning vanuit het leersteuncentrum verloopt meestal via samenwerking tussen de leerkrachten, het zorgteam, het CLB en de leerondersteuner. De leerondersteuner observeert leerlingen, geeft advies rond differentiatie en ondersteunt zowel leerlingen als leerkrachten. Daarnaast vinden er regelmatig overlegmomenten plaats, meestal tijdens een pauze in de leraarskamer, om noden te bespreken en afspraken te maken. De kwaliteit van de ondersteuning hangt vaak samen met de beschikbare uren en de communicatie tussen alle betrokkenen. De leerling wordt heel kort opgevolgd door onze ondersteuning. Maya en Cynthia volgen hun leerlingen op en staan nauw in contact met de leerkrachten.

Heeft het leersteundecreet invloed op de klasorganisatie, differentiatie of werkdruk?

Het leersteundecreet heeft zeker invloed op de klaspraktijk. We moeten sterker differentiëren en rekening houden met uiteenlopende onderwijsbehoeften binnen één klasgroep. Dit vraagt extra voorbereiding, overleg en administratie. Hoewel de extra ondersteuning positief is, ervaren we nog steeds een hoge werkdruk doordat we verschillende zorgnoden tegelijk moeten opvangen.

Hoe duidelijk vind je de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokkenen (leerkracht, zorg, CLB, leersteun)? Waarom?

De rollen en verantwoordelijkheden zijn vandaag duidelijker omschreven dan onder het M-decreet. De leerkracht staat in voor de dagelijkse klaswerking en basiszorg, het zorgteam ondersteunt het zorgbeleid binnen de school, het CLB begeleidt en adviseert bij diagnostiek en trajecten, terwijl het leersteuncentrum gespecialiseerde ondersteuning biedt. Toch is er in complexe situaties soms nog onduidelijkheid over wie welke verantwoordelijkheid opneemt.

...

Hoe ervaar je de afstemming en communicatie tussen alle partners?

Een goede samenwerking tussen leerkrachten, zorgcoördinatoren, CLB, ouders en leerondersteuners is essentieel. Wanneer er regelmatig overleg plaatsvindt, verloopt de communicatie meestal vlot en kunnen problemen sneller worden aangepakt. In de praktijk wordt de samenwerking soms bemoeilijkt door tijdsgebrek, administratieve druk of onduidelijke afspraken. Een vaste contactpersoon en duidelijke communicatiekanalen kunnen hierbij helpen.

Welke werkvormen of aanpakken werken volgens jou het best binnen het leersteundecreet?

Werkvormen zoals co-teaching, differentiatie, visuele ondersteuning, kleinere klassen en gestructureerde lessen zijn ideaal om deze leerlingen bij de les te houden. Ook het werken in kleine groepjes binnen de klasgroep, het aanbieden van herhaling en het geven van duidelijke instructies helpen leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Daarnaast is een positief en veilig klasklimaat belangrijk zodat leerlingen zich veilig en ondersteund voelen. Dit is iets wat in theorie heel mooi is, maar in de praktijk soms heel moeilijk. Dit geeft een extra belasting voor de leerlingen en leerkrachten. De verschillen zijn zo groot en er zijn zo veel verschillende behoeftes waardoor het een hele opgave is als leerkracht.

BONUS: Hoe zie jij de toekomst van inclusie en ondersteuning in Vlaanderen?

Inclusie zal hopelijk een belangrijk onderdeel van het Vlaamse onderwijs blijven. Om dit succesvol te maken, zullen er echter bijkomende investeringen nodig zijn in personeel, opleiding, infrastructuur en ondersteuning. Kleinere klasgroepen, meer samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs en extra ondersteuning voor leerkrachten kunnen bijdragen aan kwaliteitsvol inclusief onderwijs....

Wat betekent dit concreet?

Concreet betekent dit dat scholen voldoende middelen, tijd en expertise nodig hebben om leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften goed te begeleiden. Leerkrachten moeten ondersteund worden door (extra) zorgteams en leerondersteuners, zodat zij niet alleen verantwoordelijk zijn voor alle zorgvragen binnen de klas. Daarnaast moet er voldoende flexibiliteit blijven bestaan om voor elke leerling de meest geschikte leeromgeving te kunnen kiezen. En dit ook toegankelijker maken.

6.2 Verslag: Differentiatie in de lespraktijk (4HS vs. 4ZW) door Evi Bastanie

Tijdens een reeks lessen werd een vergelijking gemaakt tussen twee klasgroepen: 4HS en 4ZW. In 4HS werd bewust gewerkt met differentiërende werkvormen, terwijl in 4ZW geen differentiatie werd toegepast. Het doel was om het effect van differentiatie op de leerprestaties en het klasniveau te observeren en te verbeteren.

Bij de start van de lessen bleek dat de leerlingen van 4HS in het algemeen een zwakker beginniveau hadden dan de leerlingen van 4ZW. Dit verschil was merkbaar in tempo, zelfstandigheid en beheersing van de leerstof.

In 4HS werd vervolgens ingezet op differentiatie. Dit gebeurde onder andere door:

- extra hulpmiddelen te geven aan leerlingen die moeite hadden met de leerstof
- aangepaste oefeningen aan te bieden op verschillende niveaus

In 4ZW werd gewerkt zonder differentiatie. Alle leerlingen kregen dezelfde instructie, opdrachten en ondersteuning, ongeacht hun niveau.

Na verloop van tijd werd een duidelijk verschil zichtbaar tussen beide klasgroepen. In 4HS zorgde de differentiatie ervoor dat de meeste leerlingen vooruitgang boekten en beter konden aansluiten bij de leerdoelen. Ondanks hun zwakkere startniveau bereikten zij uiteindelijk een niveau dat vergelijkbaar was met dat van de leerlingen in 4ZW.

Conclusie

De vergelijking tussen beide klasgroepen toont aan dat differentiatie een duidelijke meerwaarde heeft in de klaspraktijk. Hoewel 4HS startte met een lager niveau, zorgden gerichte aanpassingen ervoor dat deze leerlingen een inhaalbeweging konden maken. Zonder differentiatie (zoals in 4ZW) blijven verschillen tussen leerlingen vaker bestaan.

Differentiatie blijkt dus een krachtig middel om leerlingen met verschillende beginsituaties toch tot een gelijkaardig eindniveau te brengen en maximale leerwinst te realiseren.

6.2.1 Werkbundel parallellles: procenten

→ Pagina 16 tot en met 22 was leerstof voor in de les.

→ Pagina 23 was een taak ter herhaling van de leerstof.

→ Pagina 24 tot en met 26 waren extra oefeningen voor leerlingen die nood hadden aan extra uitdaging.

→ De woordzoeker was voor leerlingen die eerder klaar waren met de toets

→ Toets was om als leerkracht te evolueren of de leerling de leerstof echt hebben begrepen en konden toepassen.

5.4 Procenten berekenen. Rookt je buur?

Basisformule: $(\text{deel} : \text{geheel}) \times 100 = \dots\%$

Situatie:

In een klas zitten 24 leerlingen. 6 van hen geven aan dat ze af en toe roken.

Stap 1: Deel en geheel bepalen

- Deel = 6 leerlingen
- Geheel = 24 leerlingen

Stap 2: Formule toepassen

$$(6:24) \times 100 = 25$$

Antwoord:

25% van de leerlingen rookt af en toe.

1. Bereken de procenten. Vul vervolgens de onderstaande tabel aan.

Stelling	Aantal leerlingen	Procent
1. Ik rook niet.		
2. Ik rook.		
3. Ik zou roken wel eens willen proberen.		
4. Ik heb al eens gerookt.		

a. Procentenberekeningen.

- Stelling 1: $(\text{Deel} : \text{Geheel}) \times 100 = \quad \%$
- Stelling 2: $(\text{Deel} : \text{Geheel}) \times 100 = \quad \%$
- Stelling 3: $(\text{Deel} : \text{Geheel}) \times 100 = \quad \%$
- Stelling 4: $(\text{Deel} : \text{Geheel}) \times 100 = \quad \%$

2. Los de onderstaande vraagstukken op.

a. In een groep van 20 leerlingen roken er 5. Bereken het percentage.

Gegeven: $\text{deel} = 5$ leerlingen, $\text{geheel} = 20$ leerlingen

Berekening: $(5 : 20) \times 100 = 25$

Zin: 25% van de groep leerlingen rookt.

- b. In een klas van 18 leerlingen hebben er 3 al eens een sigaret geprobeerd. Bereken het percentage.

Gegeven: **deel = 3 leerlingen, geheel = 18 leerlingen**

Berekening: $(3 : 18) \times 100 \approx 16,7 \rightarrow 17\%$

Zin: **Ongeveer 17% van de leerlingen heeft al eens een sigaret gerookt.**

- c. In een sportclub zijn 30 jongeren. 9 van hen zeggen dat iemand thuis rookt. Bereken het percentage.

Gegeven: **deel = 9 leerlingen, geheel = 30 leerlingen**

Berekening: $(9 : 30) \times 100 = 30$

Zin: **30% van de jongeren in de sportclub heeft thuis iemand die rookt.**

- d. Van 32 leerlingen vinden 12 dat roken "erbij hoort" op feestjes.

Gegeven: **deel = 12 leerlingen, geheel = 32 leerlingen**

Berekening: $(12 : 32) \times 100 = 37,5 \rightarrow 38\%$

Zin: **38% van de leerlingen vindt dat roken op een feestje erbij hoort.**

- e. Tijdens een projectweek vullen 60 leerlingen een vragenlijst in. 18 leerlingen zeggen dat ze thuis iemand hebben die rookt.

Gegeven: **deel = 18 leerlingen, geheel = 60 leerlingen**

Berekening: $(18 : 60) \times 100 = 30$

Zin: **Bij 30% van de leerlingen die de vragenlijst hadden ingevuld, rookt iemand thuis.**

5.5 Van rooksignaal naar getal: deeltjes berekenen

Basisformule: geheel $\times$ ($\% : 100$) = deel

Situatie:

20% van de 150 leerlingen heeft nog nooit een sigaret gerookt.

Stap 1: Procent en geheel bepalen

- Procent = 20 %
- Geheel = 150 leerlingen

Stap 2: Formule toepassen

$$150 \times (20 : 100) = 30$$

Antwoord:

30 leerlingen van de 150 hebben nog nooit gerookt.

1. Bereken de onderstaande gegevens. Vul vervolgens de tabel aan.

Procent	Geheel	Berekening	Deel
20%	40	$40 \times (20 : 100) = 8$	8
50%	90	$90 \times (50 : 100) = 45$	45
12%	200	$200 \times (12 : 100) = 24$	24
5%	60	$60 \times (5 : 100) = 3$	3
30%	150	$150 \times (30 : 100) = 45$	45

2. Bereken de onderstaande gegevens.

- 10% van 80 = 8
Berekening: $80 \times (10 : 100) = 8$
- 25% van 200 = 50
Berekening: $200 \times (25 : 100) = 50$
- 5% van 400 = 20
Berekening: $400 \times (5 : 100) = 20$
- 30% van 90 = 27
Berekening: $90 \times (30 : 100) = 27$
- 12% van 50 = 6
Berekening: $50 \times (12 : 100) = 6$

3. Los de onderstaande vraagstukken op.

- a. Van een groep van 200 rokers heeft 15% dagelijks last van hoest. Hoeveel rokers zijn dat?

Gegeven: geheel = 200 rokers, procent = 15%

Berekening: $200 \times (15 : 100) = 200 \times 0,15 = 30$

Zin: 30 rokers hebben dagelijks last van hoest.

- b. In een groep van 120 jongeren die roken voelt 35% zich sneller moe. Hoeveel jongeren zijn dat?

Gegeven: geheel = 120 rokers, procent = 35%

Berekening: $120 \times (35 : 100) = 120 \times 0,35 = 42$

Zin: 42 jongeren voelen zich sneller moe.

- c. Van een groep van 90 rokers geeft 50% aan maandelijks veel geld uit te geven aan sigaretten. Hoeveel personen zijn dat?

Gegeven: geheel = 90 rokers, procent = 50%

Berekening: $90 \times (50 : 100) = 90 \times 0,50 = 45$

Zin: 45 rokers geven maandelijks veel geld uit aan sigaretten.

- d. Van 200 rokers heeft 8% hartproblemen. Hoeveel rokers zijn dat?

Gegeven: geheel = 200 rokers, procent = 8%

Berekening: $200 \times (8 : 100) = 200 \times 0,08 = 16$

Zin: 16 rokers hebben hartproblemen.

- e. In een groep van 140 jongeren die roken, wil 60% stoppen. Hoeveel jongeren zijn dat?

Gegeven: geheel = 140 rokers, procent = 60%

Berekening: $140 \times (60 : 100) = 140 \times 0,60 = 84$

Zin: 84 jongeren willen stoppen met roken.

5.6 Geheel berekenen

Basisformule: $(\text{deel} : \%) \times 100 = \text{geheel}$

Situatie:

30% van een groep leerlingen zijn rokers. Dat zijn 12 leerlingen.
Hoeveel leerlingen zitten er in totaal in de groep?

Stap 1: Deel en procent bepalen

- Deel = 12 leerlingen
- Procent = 30 %

Stap 2: Formule toepassen

$$\begin{aligned} (12 : 30) \times 100 &= \dots \\ &= 0,4 \times 100 = 40 \end{aligned}$$

Antwoord:

Er zitten in totaal 40 leerlingen in de groep.

1. Bereken de onderstaande gegevens en vul aan.

- a. $(50 : 20) \times 100 = 250$
Berekening: $2,5 \times 100 = 250$
- b. $(15 : 25) \times 100 = 60$
Berekening: $0,6 \times 100 = 60$
- c. $(8 : 10) \times 100 = 80$
Berekening: $0,8 \times 100 = 80$
- d. $(12 : 40) \times 100 = 30$
Berekening: $0,3 \times 100 = 30$
- e. $(6 : 5) \times 100 = 120$
Berekening: $1,2 \times 100 = 120$
- f. $(9 : 18) \times 100 = 50$
Berekening: $0,5 \times 100 = 50$
- g. $(24 : 12) \times 100 = 200$
Berekening: $2 \times 100 = 200$

h. $(14 : 35) \times 100 = 40$
 Berekening: $0,4 \times 100 = 40$

i. $(12 : 8) \times 100 = 150$
 Berekening: $1,5 \times 100 = 150$

2. Bereken de onderstaande gegevens. Vul vervolgens de tabel aan.

Procent	Deel	Berekening	Geheel
15%	18	$(18 : 15) \times 100 = 120$	120
40%	28	$(28 : 40) \times 100 = 70$	70
8%	12	$(12 : 8) \times 100 = 150$	150
35%	21	$(21 : 35) \times 100 = 60$	60
75%	54	$(54 : 75) \times 100 = 72$	72

3. Los de onderstaande vraagstukken op.

- a. In een onderzoek blijkt dat 40% van een groep rokers regelmatig last heeft van kortademigheid. Dat zijn 32 personen. Hoe groot is de volledige groep rokers?

Gegeven: procent = 40%, deel = 32 personen

Berekening: $(32 : 40) \times 100 = 0,8 \times 100 = 80$

Zin: De volledige groep bestaat uit 80 rokers.

- b. 25% van een groep jongeren die rookt, merkt dat hun conditie sterk achteruit gaat. Dat zijn 15 jongeren. Hoeveel jongeren zitten er in deze groep?

Gegeven: procent = 25%, deel = 15 jongeren

Berekening: $(15 : 25) \times 100 = 0,6 \times 100 = 60$

Zin: Er zitten 60 jongeren in de groep.

- c. 60% van een groep rokers heeft verkleurde tanden. Dat zijn 45 personen. Hoe groot is de volledige groep?

Gegeven: procent = 60%, deel = 45 personen

Berekening: $(45 : 60) \times 100 = 0,75 \times 100 = 75$

Zin: De groep bestaat uit 75 personen.

5.7 Taak tegen de volgende les

1. Noteer de formule die je nodig hebt om een procent te berekenen.
Formule: $(\text{deel} : \text{geheel}) \times 100 = \dots\%$
2. Noteer de formule die je nodig hebt om een deeltje te berekenen.
Formule: $\text{geheel} \times (\% : 100) = \text{deel}$
3. Noteer de formule die je nodig hebt om het geheel te berekenen.
Formule: $(\text{deel} : \%) \times 100 = \text{geheel}$
4. Los de onderstaande vraagstukken op.
 - a. In een klas van 28 leerlingen vaperen 7 leerlingen dagelijks.
Berekening: $(7 : 28) \times 100 = 25\%$
 - b. Van 40 leerlingen voelen 10 leerlingen de negatieve effecten van roken.
Berekening: $(10 : 40) \times 100 = 25\%$
 - c. In een groep van 25 jongeren willen er 15 jongeren stoppen met roken.
Berekening: $(15 : 25) \times 100 = 60\%$
 - d. Van 36 leerlingen geven 9 leerlingen toe dat ze verslaafd zijn.
Berekening: $(9 : 36) \times 100 = 25\%$
5. Bereken de onderstaande gegevens. Vul vervolgens de tabel aan.

Procent	Geheel	Berekening	Deel
25%	80	$80 \times (25 : 100) = 20$	20
40%	120	$120 \times (40 : 100) = 48$	48
10%	300	$300 \times (10 : 100) = 30$	30
15%	60	$6 \times (15 : 100) = 9$	9

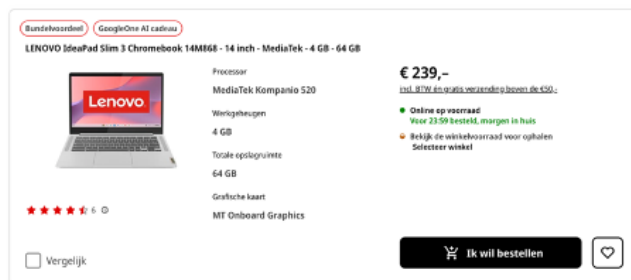
6. Bereken de onderstaande gegevens en vul aan.
 - a. $(20 : 50) \times 100 = 40$
Berekening: $0,4 \times 100 = 40$
 - b. $(6 : 12) \times 100 = 50$
Berekening: $0,5 \times 100 = 50$
 - c. $(18 : 60) \times 100 = 30$
Berekening: $0,3 \times 100 = 30$

5.8 Solderen

1. Door niet te roken heb je geld om te shoppen! Tijd om kortingen te berekenen. Rond de cijfers af tot op twee cijfers na de komma.

- a. Je hebt een nieuwe laptop nodig. Wanneer je verder doorgaat naar bestellen, merk je dat je 20% korting krijgt als je 'm koopt in de winkel. Hoeveel zal je dan betalen voor deze laptop?

Berekening

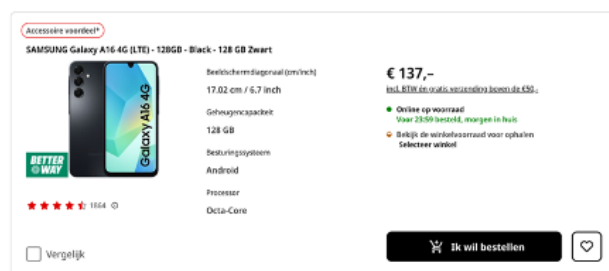
$$20\% \text{ van } € 239 = € 239 \times (20 : 100) = € 47,80$$

$$€ 239 - € 47,80 = € 191,20$$

Antwoordzin

Ik zal in de winkel € 191,20 betalen voor deze laptop.

- b. Je koopt een nieuwe gsm. Tijdens de online bestelling gaat er 5% af van de oorspronkelijke prijs. Hoeveel zal hij uiteindelijk betalen?

Berekening

$$5\% \text{ van } € 137 = € 137 \times (5 : 100) = € 6,85$$

$$€ 137 - € 6,85 = € 130,15$$

Antwoordzin

Jonas betaalt € 130,15 voor deze Samsung Galaxy.

- c. Je bent op de trein je netadapter vergeten. Je koopt de eerste de beste die je tegenkomt. Promotie van de dag: er gaat 10% van de prijs. Hoeveel betaal je voor deze adapter?

MediaMarkt Adviseert

APPLE MD3JAZM/A 20W Netadapter

★★★★★ 6

☐ Vergelijk

Geschikt voor
Apple

Geschikt voor (merk)
Apple

Producttype
Netadapter

Kleur (door fabrikant)
Wit

€ 27,99

incl. BTW én gratis verzending boven de €50,-

Online op voorraad
Voor 23:59 besteld, morgen in huis

Bekijk de winkelvoorraad voor ophalen
Selecteer winkel

 Ik wil bestellen

Berekening

10% van € 27,99 = € 27,99 x (10 : 100) = € 2,80

€ 27,99 - € 2,80 = € 25,19

Antwoordzin

Ik zal € 25,19 betalen voor deze netadapter.

- d. Met een stel vrienden ga je vier dagen naar Pukkelpop. Op de camping is er geen elektriciteit, dus je besluit een powerbank aan te schaffen. Het is je geluksdag want omdat het de laatste zijn, gaat er 50% af! Wat betaal je voor deze powerbank?

MediaMarkt Adviseert

ISY IPP-20001 Powerbank Zwart

★★★★★ 25

☐ Vergelijk

Capaciteit
20.000 mAh

Kleur (door fabrikant)
Zwart

Ingangsspanning
5.0V 3A V

Opladtid
8.5 uur

€ 26,99

incl. BTW én gratis verzending boven de €50,-

Online op voorraad
Voor 23:59 besteld, morgen in huis

Bekijk de winkelvoorraad voor ophalen
Selecteer winkel

 Ik wil bestellen

Berekening

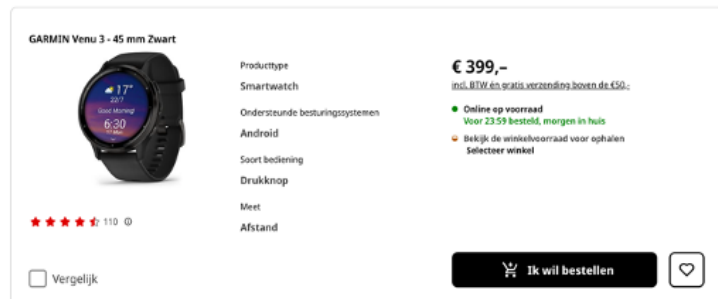
50% van € 26,99 = € 26,99 x (50 : 100) = € 13,50

€ 26,99 - € 13,50 = € 13,49

Antwoordzin

Ik zal € 13,49 betalen voor deze powerbank.

- e. Thibaut is zot van de Garmin smartwatch. Hij heeft eindelijk genoeg geld gespaard om er een aan te schaffen. Wanneer hij hem daar koopt, gaat zomaar 25% korting van de prijs af! Hoeveel betaalt Thibaut aan de kassa?

Berekening

$$25\% \text{ van } € 399 = € 399 \times (25 : 100) = € 99,75$$

$$€ 399 - € 99,75 = € 299,25$$

Antwoordzin

Thibaut betaalt € 299,25 voor deze smartwatch.

- f. De nieuwe PS5-game van Tony Hawk is eindelijk uit. Je kan niet wachten tot het in de winkelrekken ligt en bestelt het online via Amazon. Slaat dat even tegen: omdat je slechts één item bestelt, zal je 10% van de aankoopprijs (€ 42,95) moeten betalen als verzendkosten. Hoeveel zal de game je dan kosten?

Berekening

$$10\% \text{ van } € 42,95 = € 42,95 \times (10 : 100) = € 4,30$$

$$€ 42,95 + € 4,30 = € 47,25$$

Antwoordzin

Ik zal uiteindelijk € 47,25 betalen voor de game.

PROCENTEN BEREKENEN

J	K	V	B	K	B	X	P	G	N	Q	S	N	L	P	L	X
E	P	P	A	Z	J	K	B	E	R	E	K	E	N	E	N	T
K	U	J	F	B	K	H	H	R	R	T	N	A	P	Q	E	V
J	A	M	G	B	K	N	Y	O	R	X	E	T	E	G	G	Q
K	I	B	G	W	P	I	G	O	J	G	V	R	X	G	N	C
I	S	H	A	Z	D	F	N	K	F	V	L	N	A	R	O	R
N	P	H	B	T	T	I	I	O	F	O	E	E	O	G	L	M
Z	T	G	H	V	Y	P	V	S	O	L	J	K	W	G	I	Y
B	M	N	D	M	L	V	A	H	E	G	E	R	D	O	Q	S
H	P	G	R	M	U	X	L	D	X	N	E	I	Z	T	P	E
O	Z	L	N	Z	F	S	S	W	G	B	E	H	L	P	P	V
N	Y	R	H	I	B	U	R	P	W	H	P	C	E	W	W	X
D	A	B	C	O	D	M	E	Q	D	F	A	R	U	E	L	E
R	A	C	T	X	A	U	V	N	E	L	C	Q	X	U	L	M
E	D	L	E	E	D	F	O	L	E	E	K	A	Q	S	C	E
D	W	D	J	M	Q	Z	A	H	N	O	V	M	C	V	F	Z
V	E	K	D	H	E	A	K	T	R	K	J	H	D	W	S	W
Z	U	T	J	G	T	U	A	R	F	E	A	L	D	Y	R	O
T	J	E	Z	O	F	G	J	X	K	D	V	V	Z	F	P	K
F	O	O	T	C	E	A	A	X	E	Z	J	E	A	Q	T	Q
P	R	O	C	E	N	T	J	N	U	W	F	A	O	U	S	M
D	T	E	A	G	N	S	I	V	J	A	H	B	U	E	W	V
O	C	I	S	I	R	Y	T	P	J	H	W	U	Y	E	B	B
F	B	C	J	G	R	G	O	E	N	I	T	O	C	I	N	R

NICOTINE
VERSLAVING
VERHOUDING
PERCENTAGE
GEZONDHEID

BEREKENEN
PROCENT
SIGARET
HONDRERD
TOTAAL

SCHADE
GEHEEL
RISICO
LONGEN
DELEN

TABAK
ROKEN
ROOK
DEEL

Mevr. Van Roosendaal

PROCENTEN BEREKENEN

J	K	V	B	K	B	X	P	G	N	Q	S	N	L	P	L	X
E	P	P	A	Z	J	K	B	E	R	E	K	E	N	E	N	T
K	U	J	F	B	K	H	H	R	R	T	N	A	P	Q	E	V
J	A	M	G	B	K	N	Y	O	R	X	E	T	E	G	G	Q
K	I	B	G	W	P	I	G	O	J	G	V	R	X	G	N	C
I	S	H	A	Z	D	F	N	K	F	V	L	N	A	R	O	R
N	P	H	B	T	T	I	I	O	F	O	E	E	O	G	L	M
Z	T	G	H	V	Y	P	V	S	O	L	J	K	W	G	I	Y
B	M	N	D	M	L	V	A	H	E	G	E	R	D	O	Q	S
H	P	G	R	M	U	X	L	D	X	N	E	I	Z	T	P	E
O	Z	L	N	Z	F	S	S	W	G	B	E	H	L	P	P	V
N	Y	R	H	I	B	U	R	P	W	H	P	C	E	W	W	X
D	A	B	C	O	D	M	E	Q	D	F	A	R	U	E	L	E
R	A	C	T	X	A	U	V	N	E	L	C	Q	X	U	L	M
E	D	L	E	E	D	F	O	L	E	E	K	A	Q	S	C	E
D	W	D	J	M	Q	Z	A	H	N	O	V	M	C	V	F	Z
V	E	K	D	H	E	A	K	T	R	K	J	H	D	W	S	W
Z	U	T	J	G	T	U	A	R	F	E	A	L	D	Y	R	O
T	J	E	Z	O	F	G	J	X	K	D	V	V	Z	F	P	K
F	O	O	T	C	E	A	A	X	E	Z	J	E	A	Q	T	Q
P	R	O	C	E	N	T	J	N	U	W	F	A	O	U	S	M
D	T	E	A	G	N	S	I	V	J	A	H	B	U	E	W	V
O	C	I	S	I	R	Y	T	P	J	H	W	U	Y	E	B	B
F	B	C	J	G	R	G	O	E	N	I	T	O	C	I	N	R

NICOTINE
VERSLAVING
VERHOUDING
PERCENTAGE
GEZONDHEID

BEREKENEN
PROCENT
SIGARET
HONDRERD
TOTAAL

SCHADE
GEHEEL
RISICO
LONGEN
DELEN

TABAK
ROKEN
ROOK
DEEL

Mevr. Van Roosendaal

	Naam: Verbetersleutel Klas: Datum: ... /03/2026 Vak: PAV	/ 30
Toets: Procenten berekenen		

1. Noteer de juiste formule. (___/3)

a. Hoe bereken je een procent?

$$(\text{deel} : \text{geheel}) \times 100 = \dots\%$$

b. Hoe bereken je een deel?

$$\text{geheel} \times (\% : 100) = \text{deel}$$

c. Hoe bereken je een geheel?

$$(\text{deel} : \%) \times 100 = \text{geheel}$$

2. Los de onderstaande vraagstukken op. (___/6)

a. In een klas van 20 leerlingen zijn er 5 leerlingen die vaak moeten hoesten doordat ze roken.

$$\text{Berekening: } (5 : 20) \times 100 = 25\%$$

Zin: **25% van de leerlingen hoest omdat ze roken.**

b. In een groep van 40 jongeren zeggen 10 jongeren dat hun conditie slechter is geworden door roken.

$$\text{Berekening: } (10 : 40) \times 100 = 25\%$$

Zin: **25% van de jongeren hun conditie is slechter.**

c. In een sportclub zijn 50 jongeren. 15 jongeren geven aan dat ze sneller buiten adem zijn omdat ze roken.

$$\text{Berekening: } (15 : 50) \times 100 = 30\%$$

Zin: **30% van de jongeren in de sportclub zijn sneller buiten adem.**

d. Van 32 leerlingen zeggen 8 leerlingen dat ze veel geld uitgeven aan sigaretten.

$$\text{Berekening: } (8 : 32) \times 100 = 25\%$$

Zin: **25% van de leerlingen geeft veel geld uit aan sigaretten.**

e. In een groep van 60 jongeren geven 15 jongeren toe dat ze al verslaafd zijn aan nicotine.

$$\text{Berekening: } (15 : 60) \times 100 = 25\%$$

Zin: **25% van de jongeren is verslaafd aan nicotine.**

f. In een jeugdclub hebben 9 van de 45 jongeren gele tanden gekregen door roken.

$$\text{Berekening: } (9 : 45) \times 100 = 20\%$$

Zin: **20% van de jongeren hebben gele tanden.**

3. Bereken de onderstaande gegevens. Vul vervolgens de tabellen aan. (___/ 15)

Deel	Geheel	Berekening	Procent
5	20	$5 : 20 \times 100 = 25\%$	25%
8	32	$8 : 32 \times 100 = 25\%$	25%
6	24	$6 : 24 \times 100 = 25\%$	25%
9	45	$9 : 45 \times 100 = 20\%$	20%
15	60	$15 : 60 \times 100 = 25\%$	25%

Procent	Geheel	Berekening	Deel
20%	40	$40 \times (20 : 100) = 8$	8
50%	90	$90 \times (50 : 100) = 45$	45
12%	200	$200 \times (12 : 100) = 24$	24
5%	60	$60 \times (5 : 100) = 3$	3
30%	150	$150 \times (30 : 100) = 45$	45

Procent	Deel	Berekening	Geheel
15%	18	$(18 : 15) \times 100 = 120$	120
40%	28	$(28 : 40) \times 100 = 70$	70
8%	12	$(12 : 8) \times 100 = 150$	150
35%	21	$(21 : 35) \times 100 = 60$	60
75%	54	$(54 : 75) \times 100 = 72$	72

4. Bereken de onderstaande gegevens. (___/5)

- 10% van 80 = **8**
Berekening: $80 \times (10 : 100) = 8$
- 25% van 200 = **50**
Berekening: $200 \times (25 : 100) = 50$
- 5% van 400 = **20**
Berekening: $400 \times (5 : 100) = 20$
- 30% van 90 = **27**
Berekening: $90 \times (30 : 100) = 27$
- 12% van 50 = **6**
Berekening: $50 \times (12 : 100) = 6$

Deze toets was: makkelijk/ moeilijk	Ik denk een ___/30 te behalen.
-------------------------------------	--------------------------------

6.2.2 Werkblaadjes met en zonder differentiatie

Naam:	Klas: 1Bb
PAV – Mevrouw Pattyn	Datum:
Start ticket: fake news	/5

1. Wat is fake news? Leg uit in 1 zin. /1

2. Noteer 2 tips om te controleren op fake news. /2

1. _____
2. _____

3. Is het onderstaande artikel fake news of niet? Leg uit waarom. /2

DeLeuksteKrant.be

04/05/2028

GSM'S TERUG OP SCHOOL VANAF 2027!

Minister draait gsm-verbod terug na nieuw onderzoek

Vanaf september 2027 mogen leerlingen opnieuw gsm's meenemen én beperkt gebruiken op school. Volgens de onderwijsminister tonen recente bevindingen dat jongeren beter leren omgaan met digitale prikkels wanneer ze begeleid oefenen in plaats van volledig te verbieden.

Reacties

Directies reageren voorzichtig positief, ouders zijn verdeeld, maar leerlingen tonen vooral enthousiasme.

Nieuwe regels

Leerlingen mogen hun gsm op zak houden, maar enkel gebruiken tijdens afgesproken momenten. Scholen moeten daarnaast digitale rustzones voorzien en starten met een proefproject rond "digitale buddy's", waarbij leerlingen elkaar helpen met verantwoord gebruik.

Naam:	Klas: 1Bb
PAV – Mevrouw Pattyn	Datum:
Start ticket: fake news	
/5	

1. Wat is fake news? Duid de juiste betekenis aan. /1

- ☐ Fake news is nieuws dat **juist** is en **overal** in de wereld wordt uitgezonden.
- ☐ Fake news is **nep** nieuws en geeft **foute** informatie.
- ☐ Fake news is **leuk** nieuws dat iedereen wilt delen.

2. Duid 2 tips om te controleren op fake news. /2

- ☐ Controleer de auteur.
- ☐ Controleer op Photoshop.
- ☐ Controleer het lettertype.
- ☐ Controleer het paginanummer.

3. Is het onderstaande artikel fake news of niet? Leg uit waarom. /2

DeLeuksteKrant.be

04/05/2028

GSM'S TERUG OP SCHOOL VANAF 2027!

Minister draait gsm-verbod terug na nieuw onderzoek

Vanaf september 2027 mogen leerlingen opnieuw gsm's meenemen én beperkt gebruiken op school. Volgens de onderwijsminister tonen recente bevindingen dat jongeren beter leren omgaan met digitale prikkels wanneer ze begeleid oefenen in plaats van volledig te verbieden.

Reacties

Directies reageren voorzichtig positief, ouders zijn verdeeld, maar leerlingen tonen vooral enthousiasme.

Nieuwe regels

Leerlingen mogen hun gsm op zak houden, maar enkel gebruiken tijdens afgesproken momenten. Scholen moeten daarnaast digitale rustzones voorzien en starten met een proefproject rond "digitale buddy's", waarbij leerlingen elkaar helpen met verantwoord gebruik.

Inkomsten

Het geld dat je krijgt

Uitgaven

Het geld dat je uitgeeft

Het budget

De totale som geld dat je kan besteden aan uitgaven

Gecreëerde behoeften

Je koopt iets omdat men je heeft overtuigd.

Inkomsten

Het geld dat je krijgt

Uitgaven

Het geld dat je uitgeeft

Het budget

De totale som geld dat je kan besteden aan uitgaven

Gecreëerde behoeften

Je koopt iets omdat men je heeft overtuigd.

6.2.3 Hulpfiches of stappenplannen

Procenten berekenen

% berekenen (deel → %)

Formule:

- $(\text{deel} : \text{geheel}) \times 100$

Stappenplan

1. Zoek het deel.
→ over hoeveel gaat het?
2. Zoek het geheel.
→ hoeveel in totaal?
3. Deel beide getallen.
→ $(\text{deel} : \text{geheel}) = \dots$
4. Vermenigvuldig met 100.

Welke formule moet ik gebruiken?

vraag	bereken het
hoeveel % is dat?	percentage
Hoeveel is x % van...?	deel
hoeveel is dat in totaal?	geheel

Deel berekenen (% → deel)

Formule:

- $\text{geheel} \times (\% : 100)$

Stappenplan

1. Zoek het geheel.
→ over hoeveel gaat het?
2. Zoek het %.
→ hoeveel procent?
3. Deel het % door 100.
4. Vermenigvuldig met het geheel.

Geheel berekenen

Formule:

- $(\text{deel} : \text{procent}) \times 100$

Stappenplan

1. Zoek het deel.
→ over hoeveel gaat het?
2. Zoek het %.
→ hoeveel procent?
3. Deel beide getallen.
→ $(\text{deel} : \%) = \dots$
4. Vermenigvuldig met 100.

E-mail schrijven

Voor ik begin:

- Wat is mijn **doel**?
- Welke **boodschap** wil ik overbrengen?

Onderwerp:

- Kies een **duidelijk** onderwerp, dat **kort** en krachtig is.
- --> vb. 'Taak 12 nov.'

Tekst:

- Vertel **waarom** je mailt.
- Hou je mail kort en bondig
- Verzorg je **taalgebruik**.
- Controleer op **typfouten**, **hoofdletters** en **leestekens**.

Aanspreking:

- Spreek de ontvanger op een **respectvolle** manier aan. (Beste..., Geachte...)
- Na de aanspreking volgt **geen komma**.

Afsluiting:

- Zorg voor een **afsluiter**. (Met vriendelijke groeten)
- Na de aanspreking volgt **geen komma**.
- Schrijf onderaan je bericht je **voor- en familienaam** (en eventueel je klas).

Bijlage:

- Geef bijlage een **herkenbare naam**
- **Vermeld** in je mail dat je een bijlage toevoegt.

Voor ik de mail verstuur:

- Lees hem na.
- Is de **boodschap duidelijk**?
- Controleer op **typfouten**, **hoofdletters** en **leestekens**.
- Zijn je **bijlage** toegevoegd?

Verzend!

5.11 Anti- rook campagne voor jongeren

1. Je weet nu welke negatieve gevolgen roken heeft. In deze opdracht gebruik je die kennis om anderen te overtuigen om niet te beginnen met roken of om te stoppen.

Oriënteren

Maak een poster om jongeren aan te moedigen om te stoppen met roken. Of er niet aan te beginnen.

Voorbereiden

- a. Wie is jouw doelgroep?

Persoonlijk antwoord

- b. Wat is de boodschap die je wil overbrengen?

Persoonlijk antwoord

- c. Maak een poster. Deze moet het volgende bevatten:

- o een korte, krachtige slogan
- o een duidelijke boodschap
- o een illustratie/ foto die past bij je doelgroep
- o 1 weetje

Voorbeeld: niet kopiëren!

Uitvoeren

Poster	Punten
1. Werk met korte, maar krachtige slogan	3
2. Let op de spelling van je woorden	3
3. Formuleer een duidelijke boodschap	3
4. Gebruik een illustratie/ foto die bij je doelgroep past	3
5. Werkhouding	3
TOTAAL:	15

Reflecteren

- a. Wat was de opdracht en welke stappen heb ik ondernomen?

Persoonlijk antwoord

- b. Ben ik tevreden met het eindresultaat? Waarom wel/niet?

Persoonlijk antwoord

- c. Wat moet er een volgende keer anders? Waar ga ik volgende keer extra hard op letten?

Persoonlijk antwoord

Checklist betrouwbare bron

Soort bron	
Onbetrouwbaar	Betrouwbaar
• Wie heeft de bron geschreven? ◦ Anonieme bron • Vanwaar komt de bron? ◦ Roddeltijdschrift, wikipedia, bedrijf, onbeveiligde website.	• Wie heeft de bron geschreven? ◦ Bekende journalist, onderzoeker, professor. • Vanwaar komt de bron? ◦ Kwaliteitskrant, wetenschappelijk tijdschrift/website, betrouwbare website.
Onbetrouwbaar	Betrouwbaar
• Wanneer werd de bron gepubliceerd? ◦ Geen datum terug te vinden. ◦ Voor/tijdens een gebeurtenis. ◦ Verschillende data.	• Wanneer werd de bron gepubliceerd? ◦ Datum terug te vinden. ◦ Niet tijdens/voor een gebeurtenis. ◦ Enkel jaartal.
Onbetrouwbaar	Betrouwbaar
• Hoe werd de bron gemaakt? ◦ Onvolledige/foute informatie. ◦ Subjectief/meningen. ◦ Foutief taalgebruik.	• Hoe werd de bron gemaakt? ◦ Volledige/juiste informatie. ◦ Objectief/feiten. ◦ Correct taalgebruik (vaktaal).
Onbetrouwbaar	Betrouwbaar
• Waarom werd de bron gemaakt? ◦ Overtuigen.	• Waarom werd de bron gemaakt? ◦ Informeren.

Schrijfkader en aandachtspunten

Waar moet ik opletten als ik een tekst schrijf?

- Een zin begint altijd met een hoofdletter en eindigt met een leesteken.
- Voorkom herhaling, en het gebruik van dezelfde woorden.
- Varier in zinnen. Gebruik niet te veel lange zinnen.
- Laat de tekst nalezen door iemand anders.
- Denk goed na wat je wilt schrijven.
- Gebruik signaalwoorden (ten eerste, ten tweede, als volgt,...)

Schrijfkader:

Mening geven:

Mijn mening over.... is dat...

Ik heb een aantal argumenten voor mijn mening.

Ten eerste...

Ten tweede...

Ook....

Ten derde..

Sommige mensen zijn het niet met mij eens. Zij vinden bijvoorbeeld dat...

Hun argument is dat...

Ze hebben volgens mij ongelijk want,...

Wat ik vind is dus,..

Ik ben van mening dat....

Maar dat vind ik niet, want ...

Nu snap je waarom ik vind dat ...

Ik heb een aantal argumenten om mijn mening te ondersteunen;

Een ander argument dat ik voor mijn mening heb, is dat

VAN M-DECREET NAAR LEERSTEUNDECREET

BACHELORPROEF LERARENOPLEIDING – UITGEWERKT VOLGENS HET DESIGN THINKING MODEL

EDUCatieve BACHELOR SECUNDAIR ONDERWIJS

KAAT VAN ROSENDAEL GEZO – PAV
DENI PATTYN GEZO – PAV
JADE PATTYN GEZO – MODE

1. Context en aanleiding

Het leersteundecreet vervangt sinds 2023 het M-decreet. Beide decreten willen leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften meer kansen geven in het regulier onderwijs.

2. Onderzoeksvraag

Hoe verschilt het leersteundecreet van het M-decreet in doelstellingen, inclusie, impact en werking in de praktijk?

3. Methode

- Literatuurstudie
- Analyse van wetgeving
- Enquête bij leerkrachten secundair onderwijs

4. Empathize

- Noden uit praktijk
- Meer ondersteuning in de klas
 - Meer overleg tussen school, ouders en CLB
 - Praktische tools voor leerkrachten

5. Define

Kernprobleem
Hoe kunnen scholen inclusief onderwijs haalbaar maken voor leerlingen en leerkrachten?

➤ Digital Leadership

9. Aanbevelingen

- Kleinere klasgroepen
- Meer ondersteuning in de klas
- Betere communicatie tussen betrokken partners
- Meer praktische hulpmiddelen

8. Belangrijkste inzichten

- Meer ondersteuning via leersteuncentra
- Inclusie vraagt samenwerking
- Werkdruk blijft hoog

7. Prototype en test

- Resultaten enquête
- 57,1% vindt de invoering goed verlopen
 - 82,2% merkt veranderingen tegenover het M-decreet
 - Grootste knelpunt: tijd en middelen

6. Ideate

- Mogelijke oplossingen
- Meer co-teaching
 - Extra uren leersteun
 - Praktische differentiatie-tools
 - Meer nascholingen
 - Website met klastips voor leerkrachten
- <https://www.klastips.be/home>

6.2.4 Onderzoeksposter en flyer

HOE VERSCHILT HET LEERSTEUNDECREET VAN HET M-DECREET IN DOELSTELLINGEN, INCLUSIE, IMPACT EN WERKING IN DE PRAKTIJK?

Onderzoek

Onderzoek naar de verschillen tussen het M-decreet en het leersteundecreet binnen het Vlaamse onderwijs.

Interviews

Leerkrachten en onderwijsprofessionals delen hun ervaringen over inclusie en ondersteuning op school.

Inclusie

Elke leerling krijgt kansen om te leren binnen het gewoon onderwijs, met ondersteuning op maat.

Leersteuncentra

Leersteuncentra ondersteunen scholen, leerkrachten en leerlingen met expertise en begeleiding.

Samenwerking

Een goede samenwerking tussen school, CLB, ouders en ondersteuners is essentieel.

Toekomst

Investeren in personeel, middelen en kleinere klasgroepen blijft noodzakelijk.

Contact

Wij zijn drie laatstejaar studenten van de AP Hogeschool en hebben onze bachelorproef uitgewerkt over het leersteundecreet en hoe dit is geïmplementeerd in het secundair onderwijs.

Nood aan meer info? Bezoek dan onze website →

QR-CODE

www.klastips.be

6.2.5 Website

www.klastips.be

7 Bronnen:

7.1 Afbeeldingen

Het zorgcontinuüm. (2019, March 29). GRIP.

<https://www.gripvzw.be/nl/artikel/308/hoe-verder-met-het-m-decreet>

7.2 Websites/boeken

Brede basiszorg – Prodia. (z.d.). <https://prodiagnostiek.be/het-zorgcontinuüm/brede-basiszorg/>

Brede basiszorg en verhoogde zorg | Leerpunt. (n.d.). Leerpunt.

<https://leerpunt.be/over-leerpunt/project-brede-basiszorg-en-verhoogde-zorg>

DE BELGISCHE GRONDWET. (n.d.). https://www.senate.be/doc/const_nl.html#t2

De Resonant. (z.d.). *Zorgcontinuüm de resonant.*

Decreet over leersteun. (n.d.). Vlaanderen Is Onderwijs & Hervorming. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document/16045>

Desoete, A. (n.d.). *REDiCODI: een Must.*

https://www.hogent.be/sites/hogent/assets/File/Pdf_4-ReDiCoDi-wat.pdf

GON en ION heten voortaan “Ondersteuning” – Vrij CLB Kempen. (z.d.).

<https://www.clb-kempen.be/gon-en-ion-heten-voortaan-ondersteuning/>

GRIP vzw. (2017). Ondersteuning nodig in de gewone school. In *ADVIESNOTA GRIP FEBRUARI 2017*. <https://www.gripvzw.be>

“Het M-decreet is uitgedraaid op een fiasco”. (n.d.). Vlaams Parlement Voor Scholen Participatie. <https://www.vlaamsparlement.be/nl/actueel/nieuws-uit-het-vlaams-parlement/het-m-decreet-uitgedraaid-op-een-fiasco-kim-de-witte>

KU Leuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek, Katholieke Hogeschool Leuven, Departement Lerarenopleiding, Petry, K., Ghesquière, P., Jansen, D., & Mevr. L. Vanhelmont. (2013). *GON en ION anno 2012 (OBPWO 10.01)*.

Leerlingenbegeleiding volgens het zorgcontinuüm. (n.d.). Vlaanderen.be.

<https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/ondersteuning-en-begeleiding-voor-leerlingen-cursisten-en-studenten/basis-en-secundair-onderwijs/zorgcontinuüm>

Leersteun – Ouderkoepel KOOGO. (n.d.).

[https://koogo.be/leersteun/#:~:text=zorgcontinu%C3%BCm\).%20Leerlingen%20met%20een%20verslag%20\(GC%2Dverslag%2C%20IAC%2Dverslag,versterkt%20om%20te%20leren%2C%20zich%20goed%20te](https://koogo.be/leersteun/#:~:text=zorgcontinu%C3%BCm).%20Leerlingen%20met%20een%20verslag%20(GC%2Dverslag%2C%20IAC%2Dverslag,versterkt%20om%20te%20leren%2C%20zich%20goed%20te)

Leersteun voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. (n.d.). Vlaanderen.be.
<https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/ondersteuning-en-begeleiding-voor-leerlingen-cursisten-en-studenten/basis-en-secundair-onderwijs/leersteun-voor-leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften>

Vermeersch, B. (2018, November 13). Wat houdt het M-decreet nu eigenlijk in? | VRT NWS Nieuws. *VRTNWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/11/13/wat-houdt-het-m-decreet-nu-eigenlijk-in/>

Schillewaert, N. (2022, July 11). Groen licht voor Leersteundecreet, dat vanaf september 2023 M-decreet moet vervangen | VRT NWS Nieuws. *VRTNWS*.
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/07/10/vlaamse-regering-zet-licht-op-groen-voor-leersteundecreet/>

SONO 1.4 M-decreet in de Vlaamse scholen: praktijken en achterliggende processen en mechanismen. (n.d.). Vlaanderen Is Onderwijs & Vorming.
<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/424>

Leersteun voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. (n.d.). Vlaanderen.be.
<https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/ondersteuning-en-begeleiding-voor-leerlingen-cursisten-en-studenten/basis-en-secundair-onderwijs/leersteun-voor-leerlingen-met-specifieke-onderwijsbehoeften>

Leerlingenbegeleiding volgens het zorgcontinuüm. (n.d.). Vlaanderen.be.
<https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/ondersteuning-en-begeleiding-voor-leerlingen-cursisten-en-studenten/basis-en-secundair-onderwijs/zorgcontinuum>

pedaGOgische begeleidingsdienst, Van Hyfte, L., Borremans, F., & Schuermans, K. (2013).

SONO 1.4 M-decreet in de Vlaamse scholen: praktijken en achterliggende processen en mechanismen. (n.d.). Vlaanderen Is Onderwijs & Vorming.
<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/project/424>

Schillewaert, N. (2022, July 11). Groen licht voor Leersteundecreet, dat vanaf september 2023 M-decreet moet vervangen | VRT NWS Nieuws. *VRTNWS*.
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/07/10/vlaamse-regering-zet-licht-op-groen-voor-leersteundecreet/>

STICORDI: een nieuwe generatie. In *Pedagogische begeleidingsdienst GO!* (pp. 2–3).
<https://www.go-ouders.be/sites/default/files/2022-09/STICORDI%20-%20een%20nieuwe%20generatie.pdf>

Theoretisch deel: Het zorgcontinuüm – Prodia. (n.d.).
<https://prodiagnostiek.be/het-zorgcontinuüm/theoretisch-deel-het-zorgcontinuüm/>

Vlaamse Onderwijsraad. (2021). *Advies over de conceptnota decreet leersteun.* https://s3-eu-west-3.amazonaws.com/vlor-prd/advice_final_attachments/AR-AR-ADV-2122-005.pdf

Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, & Weyts, B. (2022).
LEERSTEUNDECREET. In *Advies Van De Vlaamse Raad Voor Welzijn, Volksgezondheid En Gezin* (p. 5) [Report].

Verenigde Naties. (1989). Verdrag inzake de Rechten van het Kind. In *Verdrag Inzake De Rechten Van Het Kind.*
https://kinderrechten.be/sites/default/files/kinderrechtenverdrag_nederlandse_vertaling.pdf